

SANCTI EUCHERII

LUGDUNENSIS EPISCOPI

HOMILIÆ QUÆDAM.

HOMILIA I.

Ad monachos.

Exhortatur nos sermo divinus, ut curramus dum lucem habemus, priusquam nos tenebræ comprehendant. Lucem habemus si currimus, si gressum fidei promovemus; in tenebris residemus, si promovere cessamus. Paratos nos inveniat extrema necessitas, quæ sæpe prævenit imparatos. Certam nobis imponat sollicitudinem incerta conditio; quotidianus sit illius periculi metus, cuius nescitur incursus. Quam tarde misera anima malorum suorum pœnitebit, cum die ultimo superveniente separari se a corpore suo viderit, cum sibi in fine claudenti oculo nigrescere et horrescere sempiterna nox cœperit, cum jacere ante se vacuum salutis ac lucis infelicem commilitonem suum viderit incontentem pariter ac deceptorem, cum quo de arena mundi hujus per flagitium suum victa discessit. Cum cœperit ab eodem jam divulsa immanes et inanes dare super eum planctus, et dicere: Ubi sunt animositates et cupiditates tuæ, quibus hucusque impatienter arsisisti, et arsura jugiter congregasti? Ecce transierunt illa omnia tamquam umbra, abierunt oblectamenta, et sola in perpetuum opprobria et crimina remanserunt. Væ mihi, o anima, ad tam perditum vas velim nolim reditura sum, et propter fugitivas voluptates numquam effugiendis cum eo vaporibus concremanda. Quid inter hæc, cum eam cœperit ad definitam sententiam, et immobili lege defixam importunus depositi exactor abstrahere, et hinc inde insultare, et insistere [*Fortè insilire*] infernalium diræ facies ministrorum? Quid erit cum ab apparitoribus mortis per hunc vastum aerem separari, et per semitas tenebrarum abduci trans diem cœperit, et nequam remeabile iter agere per fines illos ubi ipsa lux deficit, cum peregrina illa ubique anima comitante malorum suorum tristi agmine viderit se per extremas mundi oras in illud inane ac vacuum cadere de mundo, atque illud magnum chaos, quod vitæ mortisque regionem discernit, intrare et vitales auras naturæ ipsius exsul amittere? Cum rebus humanis vale ultimum dicens, mortem ante se habens, et vitam post se relinquens, in illud horrendum et vix oculis attingendum pertrahetur profundum, diversis avaritiæ ac malitiæ catenata criminibus quantum perdidit pretium, tantum exceptura supplicium? Cum ad hæc itaque crudelis custodiæ preventum fuerit loca, ubi jam futuri pœnarum iudicii ipsa sui expectatione desæviet, ne dicam aliud, sulus mœror excruciat animam universis solatiis

A destitutam, sola torquebit cogitatio desperatam, solus metus examinabit attonitam; et quia ibi jam nulla erit parandi victus aut vestitus sollicitudo, nulla laborandi, militandi agendive occupatio, nulla facultatis aut honoris ambitio, solus mentem omnibus aliis curis vacuum intolerandus reddendæ rationis terror implebit, solum ac totum iudicii pondus captivis sensibus imminebit. Quid vero quando regredi ad carcerem corporis sui, et per resurrectionem recipere illud præcipitur ad societatem malorum? Quid faciet cum fœdis vulnere signis castis angelorum præsentanda conspectibus, et ante regem sæculorum causam de singulis redditura? Quæ modo absque dubio si in medio nostri objicerentur, reatum intra se suum sustinere non posset, pudore magna confusionis oppressa. Quid tunc animi habebit, cum alios illic erogante Domino percipere viderit illasæ et integræ fidei bravium, candidæ thesaurum castitatis, fructus misericordiæ, talenta justitiæ? Cum indigna sibi sorte conspexerit novissimos, de primis fieri, et de novissimis primos? pauperes supra divites, servos supra dominos glorificari? et unumquemque pro meritis immortalitatis luce perfusum in angelorum statum ex hominibus promoveri, et cum terreno quondam corpore supra excelsa regni cœlestis imponi, et inter filios maiestatis opulenta parentis Dei hæreditate ditari; se autem inter hæc cum peccatis suis relictam, de spectaculo felicitatis alienæ dolorum vitia reportantem? Qui [*Fortè* Quid] posthæc? cum se miseranda conditione [*Fortè* conditio] viderit omni consolatione nudatam in exteriores tenebras excuti, et ab illa beatorum Ecclesia perpetua excommunicatione seclusam ab ipsa vitæ radice præcidi? Illud autem quomodo trepidus et male conscius sermo poterit explicare, cum cœperit inexpliabilis caro et infectæ peccatis medullæ sævis gehennæ æstibus penetrari, et more ferventium ac decoquentium metallorum inextinguibili ardore tota hominis substantia intus infundi, et depascentibus flammis corpora atque animas ex parte consumi, ex parte nutriri, ut inter medios ignium globos damnata natura det pabulum, et accipiat incrementum? Si forte inspersionem illud dudum conscientis vitium, et æris et plumbi adulterina permixtio, quandoque inter stagna ferventia anhelantis gurgitis exuretur, transitorius per vada ignea mora erit supplicii magnitudo peccati; escas ardoribus crimina ministrabunt, manebit in hoc præceptum et auctoris et iudicis, ut viscera doloribus obnoxia, et solis cruciatibus consecrata, ignis arbiter depasta non devoret, sed ad

hoc pereat [*Forte ardeat*] ut semper interimat : ut opus ac signentum corporis nostri in antiquis sceleribus mortuum, et ad sola tormenta redivivum finem in ipso interitus confinio non inveniat, sed exinanita jamque tolerantiae virtus sic pereat, ut resurgat. Illa enim non casualis, sed rationalis et poenalis exustio, quia culpam jubetur inquirere, substantiam nescit absumere. Et quia velut carbasa [*Forte ut in suppliciiis*] levis percurrens concrematio, ipsa purgatio est, flamma illa non tam reum persequitur quam reatum ; et si modus fuerit delictorum, erit et mensura cruciatuum. Si vero totam naturam occupavit pariter, et involvit excessus capitalium scelerum quia non recipit causa remedium, carebit sine supplicium. Occidente itaque poena, et vivificante sententia, stabit saeculis materia reparabilis, et numquam ad metam malorum termino fugiente perveniet ; et dum sibi nullam spem promittere poterit vel post immensa tempora, jam etiam in praesenti sentientur consequentium tormenta saeculorum ; ac sic dolorem mortis conscientiae impositae immortalitas augebit. Vae qui haec lugenda in posterum, ridenda tunc deputant ! Vae quibus haec prius experienda sunt quam credenda ! Ideoque, charissimi, haec omnia quae illic finire non poterunt, hic redimi possunt per emendationem prioris vitae, per eleemosynas, per lacrymas, per humilitatem cordis, per corporis castitatem, per exercitia justitiae ac misericordiae. Quae cum ita sint, per tot errores festinamus ad mortem, qui tot vias accepimus ad salutem. Per Jesum Christum Dominum nostrum, qui cum Patre et Spiritu sancto vivit.

HOMILIA II.

Ad monachos.

Quid salubritatis, clarissimi, etiam in praesenti conferant sanctae occupationes, scire debemus. Tradidit sacra lectio, munda animalia esse quae ruminant. Quid autem sit ruminare, aperte docet sermo divinus, dicens : *In lege Domini voluntas ejus, et in lege ejus meditabitur die ac nocte (Ps. 1, 2)*; et iterum : *Meditatio cordis mei in conspectu tuo semper (Ps. XLVIII, 4)* ; ita nos quoque dum cibum salutis spiritaliter ruminamus, clausis sensibus improbas cogitationes excludimus ; deinde Dei laudibus delectamur, et interius nostrum mundum animal fieri per exercitia sancta sentimus ; et dum contra reprobas voluntates interiora nostra munimus, animas nostras cibis caelestibus satiamus, ut et de nobis illud propheticum dici possit : *Panem caeli dedit eis, panem angelorum manducavit homo*. Panis angelorum Christus est, cujus cibi et nos participes sumus, quando mentem in ejus praeconiis occupamus. Ecce verum cibum, qui reficit et non deficit, sed usu suo proficit, et suis crescit expensis. Hoc pane reficimur esuriendo, et pascimur jejunando, vim quamdam vitii nostris et desiderii inferentes, ut de nobis dici possit : *Regnum caelorum vim patitur, et violenti diripiunt illud (Matth. xi, 12)*. Qui sint violenti, nosse debemus.

Scimus quia mens humana diversis mundi illecebris et concupiscentiis delinuit fugit laborem, et expetit voluptatem, et vix adducitur ut consuetudinem a se vitae prioris excludat ; sed cum coeperit cogitare ultimi diei necessitatem, ad futuri iudicii pondus incitata et stimulata, vel spe praemii, vel timore supplicii voluntarium bellum indicit passionibus, vim facit pristinis studiis suis, et violenter se vincere melioris vitae mutatione contendit. Non enim sine violentia fieri potest, ut de abundantia et de divitiis ad famem et sitim, ad abstinentiam et crucem transeat ; ut somno prins atque otio amicum carnem ; contritione vigiliisque conficiat ; non, inquam, sine violentia fieri potest, ut unusquisque iracundiam patientia, superbiam humilitate commutet, amore paupertatis ac sufficientiae affluentiam superet, vinolentiam sobrietate, luxuriam castitate commendet, et homo subito in virum alterum transformetur, et quodammodo alter reddatur ex altero ; ac sic a talibus per violentiam regnum caeleste diripiatur. Duo autem sunt abstinentiae et crucis genera : unum corporale, alterum spiritale : unum a potu atque epulis temperare, appetitum gulae a delectationibus et mollissimis suavitatibus coercere ; ab his quae per tactum, per gustum visumque decipiunt, sensum viriliter revocare, ac violenter abstrahere. Alterum abstinentiae et crucis genus est pretiosum atque sublime, motus animi regere, et perturbationes illius modestiae tranquillitate peccare, ac superbiae impetus quasi feram bestiam refrenare, litigare, quotidie contra vitia sua, increpare se quadam censoria austeritate virtutis, et rixam quodammodo cum homine interiore conserere. Haec facit qui, perrupto passionum muro, violenter ad caelorum regna conscendit. Ad quae vos perducere in suo viventes timore dignetur qui regnat in saecula saeculorum. Amen.

HOMILIA III.

Ad monachos.

Instruit nos atque hortatur sermo divinus, qualiter nos accingere debeamus ad inquirenda promissa sua, et obtinenda illa bona quae nec visu capi, nec auditu percipi, nec cogitatu comprehendi possunt. *Petite, inquit, et accipietis, quaerite et invenietis, pulsate et aperietur vobis (Luc. xi, 9)* ; id est, ut petamus orando, quaeramus labrando ; pulsemus desiderando, pulsemus proficiendo, pulsemus perseverando ; et in spem caelestium promissorum tanto incitemur studio, tantoque inardescamus affectu, ut cum praemiorum dignitate desideriorum magnitudo concordet. Non vult Deus noster bona sua nimia invenienda facilitate vilescere ; pretiosa et concupisibilis merces cupidum amatorem et avidum negotiatorem requirit.

Ergo ille tantorum munerum repromissor non vult in opere suo tepidum, despicit fastidiosum, recusat coactum, respuit indevotum. Lentum enim et parum gratum quaerere gratiam divini muneris, maxima est injuria remuneratoris. Ergo totis licet et

animæ et corporis laboribus desudemus, totis licet obedientiæ viribus exerceamur, nihil tamen condignum merito pro cœlestibus bonis compensare et offerre valebimus. Non valent vitæ præsentis obsequia æternæ vitæ gaudiis compensari. Lassescent licet membra vigiliis, pallescant licet ora jejuniis, non erant tamen condignæ passiones hujus temporis ad futuram gloriam quæ revelabitur in nobis (Rom. viii, 18). Pulsemus ergo, charissimi, in quantum possumus, quia non possumus quantum debemus. Futura beatitudo acquiri potest, æstinari non potest. Nisi enim cum aviditate, nisi cum bona voluntate, cum lætitia Dei opera egerimus, Deo nos perire noverimus. Putamus, charissimi, quod digne quærat illa anima, et ita pulset ut ei aperiatur, quæ ad leve præceptum senioris respondere præsumit, et dicere: Numquid servi vestri sumus? Jam feci vicem meam, et ille faciat suam quomodo hoc dicit, cui præceptum est, *Nolite quærere quæ vestra sunt?* Et iterum: *Non quæ sua sunt singuli considerantes* (Phil. ii, 4); a quo non hoc solum expetitur, ut mercedem suam impleat, sed ut alienas invadat, præoccupet, rapiat. Putamus, inquam, quod ita petat ut accipiat, ita quærat ut inveniat, ita pulset ut aperiatur ei, qui pro aliqua negligentia correptus, et pro disciplinæ ordine castigatus, non se ad emendationem, non ad satisfactionem confert, sed magis ad illam proterviam, ut dicat, desero atque discedo, hoc ego ferre non patior, ingenuus homo sum. Jam primum qui ante præpositum vel abbatem ingenuum esse se jactitat, puto quod adhuc emptum se esse nesciat. Qui Christianæ militiæ mancipatus, dicere se præsumit ingenuum, pene est ut neget se Christi sanguine comparatum. Quid est aliud, liber sum, quam ipsi Domino clamare, nihil debeo? De talibus dicebat Apostolus: *Cum enim servi essetis inobedientiæ, liberi fuistis justitiæ* (Rom. vi, 20). Non bene ingenuus approbatur, qui vitiorum servitute deprimitur. Clamat autem in contumelia disciplinæ, in peccato animæ suæ: Malo discedere quam emendare, quam satisfacere, quam implere quod præcipis. Quid est hoc aliud quam jugum Christi a se rebelli cervice discutere? Isti tales nesciunt quid noverunt, oblitii sunt propter quod huc venerunt. Isti tales non bene petunt, sed male vitii appetuntur. Non fide pulsant, sed infidelitate pulsantur. Quid prodest quod discedis, qui undique astrictus es vinculis passionum, quem hinc atque inde circumvallant vitia tua? Quid, inquam, prodest quod discedis, qui quocumque locorum vadis, te tecum portat? Merito discederes, si quoquam te fugere posses. Digne aliquis discessit, si illo ire possit, ubi illum diabolus invenire non possit. Nemo se fallat, non fugiat adversarium de loco ad locum, sed de vitio ad virtutem, de passione ad emendationem. Nam si eum taliter fugias, sequetur te. Emenda te, et fugiet a te, sicut ait Apostolus: *Resistite diabolo, et fugiet a vobis* (Jacob. iv, 7). Non obedire autem et velle discedere, hoc est, dupliciter diaboli voluntatem facere: hoc est, voluntarie sibi

A etiam in præsentî damnationem inferre. Illis ipsis qui gravius apud nos delinquant, nullam tristiores, nullam acerbiores possumus invenire sententiam, quam ut a corpore congregationis abscissi, sine pace discedant. Et nonne amentia genus est, ut hoc quisque pro remedio expetat, quod etiam a præposito [non] nisi pro summo crimine non possit inferri? Intelligentiam ergo, charissimi, isias indignitates et contradictiones inimico operante et disponente provenire. Ille enim quia non potest aliquem absolute de loco salutis excutere, immittit primum occasiones et causas, immittit inobedientiæ passionem, quam semper socia infidelitas comitatur. Quæ cum captivam illaqueaverit mentem, statim intoleranda atque impossibilia facit etiam illa quæ parva ac levia sunt. Et sane dubium non est quod vires inobedientibus divinitus subtrahuntur, sicut et ille qui non habebat in se necessariam fidei devotionem, etiam quod habebat auferebatur ab eo, ita inobedientia obdurat animum quem semel cepit, ut ad suscipienda præcepta nec auctoritate, nec ratione flectatur. Sed quod pessimum est, sibi soli credat, et pro omni ratione intentiones suas sequatur, et hoc solum rectum putet, quod obdurato corde conceperit, similis ei effectus de quo divinus sermo pronuntiat: *Itinera insipientium recta in conspectu eorum* (Prov. xvi, 25); et iterum: *Sunt viæ quæ rectæ esse videntur hominibus, novissima autem eorum venient in profundum inferi* (Prov. xiv, 12). Postremo eveniet ejusmodi animabus, quod domui quæ supra arenam ædificata est (Math. vii, 26). Hæc enim parabola maxime ad inobedientes respicit. Sic enim legitur: *Omnis qui audit verba hæc, et non facit ea, similabitur viro stulto, qui ædificavit domum suam supra arenam: venerunt flumina, et reliqua* (Ibid.); id est, cum influxerint stillicidia passionum, cum advenerint flumina torrentis atque impetus tribulationum, ex multitudine negligentiarum, cum flaverint venti, illi utique qui in aere isto volitant, parati ad Christi aream ventilandam, sicubi inveniant paleas, quas ad ludibrium suum rapiant atque dispergant, tunc irruent in domum illam, quæ sine obedientiæ fundamento ædificata est, et fiet ruina illius magna. Sed forsitan dicat aliquis: Numquid statim de hoc loco discedere, ruina dicenda est? Dico, charissimi, non grandis spes est, si in navi est in fluctibus constituta, licet ipsa non pereat, tamen jacturam maximam de onere ac de mercibus suis faciat, et ipsa ad portum vacua atque inanis perveniat; sic non grande gaudium est, si sæculi aliquis ad fluctus revertens nomen atque habitum professionis suæ custodire videatur, anima vero ejus negligentis tabescat ac defuat; et quid gravius quam ut subito tamquam ales repentinus eradiceris de loco ad quem te Dominus tuus vocaverat, in quo te primum illuminaverat, in quem te post mala sæculi quasi ad portum de gravi tempestate induxerat? Oblivisci subito fraternitatis, societatis et consolationis; oblivisci teci illius in quo primum pristinum

habitu et nomen sæculare exueras? Aves ipsæ diligunt nidus suos, amant feræ loca in quibus nutritæ sunt, amant cubilia et pascua; et quamlibet naturali libertate passivis perversa rapiantur incursibus, sæpius tamen ad chara sibi loca quodam cibi desiderio revertuntur; et tu intellectu præditus, ratione munitus, ita interdum sensu alienus efficeris, ut præferas Dei beneficiis voluntates vel intentiones tuas, et sequaris proprias cogitationes, quæ quamlibet ad duros labores, quamlibet ad salutis naufragia atque animæ detrimenta te rapiant, totum tamen hoc prænimia cordis indignitate non sentis. Hoc ait sermo divinus: Tempore enim discessionis multa promittit inimicus; persuadet sibi se illic quo tendit majorem profectum, multam gratiam atque rerum omnium abundantiam reperiturum, ac se tamquam angelum suscipiendum. Et post hæc quando anxietate repletus, et pace nudatus, memor quomodo profectus sui studium, et sacrum ovile reliquerit, tunc animadvertit, et quasi sedata temporis sui tempestate, tunc videt quid mali de se gesserit, tunc recognoscit quid periculi incurrit, cum de loco ad quem cum gaudio venerat, sine pace et cum scandalo discessit. Tunc se sera pœnitentia super ruinas suas pœnitet ac deflet. Sicut quædam aves quæ præ dolore super eos quos occiderint flere dicuntur; et hæc omnia animæ detrimenta ex inobedienciæ malo eveniunt: obedientes autem et humiles animæ multas tribulationes, atque omnes labores prosternunt, atque in compendium mittunt. Sciendum est enim quod quanto humiliores et obedientiores fuerimus, tanto super nos levius ac dulcius jugum Domini sentiemus; quanto obedientiores fuerimus præpositis et patribus nostris, in tantum obediet Deus orationibus nostris. Videamus quam acceptabilia sunt Domino opera et [vel] jejunia eorum qui suis potius quam seniorum voluntatibus obsequuntur. Clamant illi: *Quare jejunavimus, et nescisti? humiliavimus animas nostras, et non aspexisti?* Et ille respondet: *Ideo quia in diebus juniorum vestrorum inveniuntur voluntates vestræ* (Isai. LVIII, 3). Videmus per inobedientiam animarum opera non respici, jejunia non audiri, vota non suscipi. Unde nos amplius illius mandata sectemur, qui ad hoc ad nos e cælo descendit, ut non solum nos redimeret mortis pretio, sed etiam ut vitæ ædificaret exemplo; et cum illo dicamus: *Ego non veni facere voluntatem meam, sed voluntatem illius qui misit me, Patris* (Joan. VI, 38). Ire autem post voluntates proprias tam perniciosum est, ut hoc Dominus jam postmodum iratus pro damnatione peccati irroget, dicens: *Et dimisi illos secundum desideria cordis eorum* (Ps. LXXX, 13). Quamobrem qui vult tuta esse opera sua vel recta in conspectu Dei, nihil inobedienciæ præferat, nihil penitus anteponat, sive senior, sive junior sit. Magis quanto senior est, tanto plus debet studere ædificationi et perfectioni. Nullum sibi finem faciat proficiendi, nullumque terminum constituat acquirendi, cum sibi dici audiat: *Para in exitu opera tua*; et

iterum: *Non verearis usque ad mortem justificari* (Eccl. XVIII, 22). Et iterum: *Sapientia in exitu canetur* (Prov. I, 20). Quanto ergo plus proficimus, tanto plus humiliemur, quia quanto plus humiliati fuerimus, tanto plus proficemus. Nullus illic senior tam doctus appareat, ut putet quod eum non deceat obedientia, quæ Deum decuit. Humilitas enim atque obedientia in junioribus adhuc necessitas, in senioribus vero dignitas; ille enim bene proficit, ille bene consumat, qui quotidie sic agit quasi semper incipiat. Quamobrem augmenta meritorum incrementa debent esse profectuum. Scriptura vero pronuntians de his qui dum primas negligentias præternunt, in alias atque alias semper incurrunt, ita ait: *Peccator adjiciet ad peccandum* (Eccl. III, 29).

B De profectu vero dicitur: *Et sanctus adhuc sanctificetur* (Apoc. XXII, 14). Videamus primum quid est, *peccator adjiciet ad peccandum?* v. g., mali cujuslibet aut obtrectationis passio impugnare me cœpit; si non statim me pœnitudo vitæ hujus momardit, cras tanta mihi hujus vitii facilitas veniet, et quædam (ut sic dixerim) suavitas, ut revocare me ab illo et continere non possim. Ita enim evenit, ut qui primo tempore emendare noluerit, incipiat in sequenti nec velle nec posse. Verbi gratia, superbix acquiescere cœpi, regulam violavi, seniore læsi, juniorem destruxi. Si non statim me pœnituit tam graviter fuisse præventum, ita de die in diem libentissime me rapiet ipsa violentia consuetudinis, et impetus passionis, ut jam nec delinquere me intelligam, nec peccare me sentiam.

C Obscurat enim atque obruit intellectum onus delicti, assiduitas delinquendi, etenim ita cor negligentis obduratur, ut hoc ipsum si se non humiliet, si non satisfaciat proposito [*Forse, præposito*] suo, nocere se credat, insuper insultet et dicat: *Quam constanter illi restiti, quam bene non acquievi, quanta auctoritate respondi?* Putabat quod me semper illi humiliare deberem. Quod qui facit, diabolo se tradidisse captivum constat, qui de hominum vitii et passionibus ac perditione lætatur, et ejusmodi animæ eveniet illa sententia: *Peccator adjiciet ad peccandum* (Eccl. III, 29). Quam nos, charissimi, refugientes, illam potius teneamus quæ dicit: *Et sanctus adhuc sanctificetur* (Apoc. XXII, 14); quotidie addamus ad merita, nec de nobis aliquid præsumamus, quia Dei est omne quod possumus: simus itaque fratres in opere Dei indeficientes, propter æternam retributionem, et quotidie ad meliora tendamus. Ipsa enim apprehendendi aviditas, ipsa consuetudo proficiendi semper nos ad majora provocabit: et ubi viderit Deus devotionem animi ardentiorum, insinuabit affectum; et quantum nos addiderimus ad studium, tantum ille apponet ad adjutorium; quantum nos apposuerimus ad diligentiam, tantum ille addet ad gloriam. *Qui habet, dabitur illi, et superabundabit* (Matth. XII, 12), et alio loco dicit: *Posui adjutorium super potentem* (Ps. LXXXVIII, 20).

D Gratia ergo de gratia nascitur, et profectus profectibus serviunt; lucra lucris, et merita meritis lucruntur

[*Fortè, locum*] faciunt; ut quanto quis plus acquire-
re cœperit, tanto plus concurret et delectetur inquirere,
ut acquisitionis lucrum acquirendi nutriat appetitum.
Et quanto quis avidius de sapientiæ bonis hauserit,
tanto plus haurire desideret, sicut ipsa de se sapientia loquitur: *Qui edit me, adhuc esuriet*. Urgeamus itaque, charissimi, cursum nostrum, ut crescat in novi-simo vita nostra. Quæramus usque in finem, unde sine fine gaudere mereamur. Sed esto, non possumus evincere corporis labores, conferamus nos ad spiritualium bonorum desiderium, ad compunctionis et charitatis augmentum. Si quotidie in cordibus nostris disponamus ascensus, nulla infirmitate, nulla ætate lassari possumus, ut his spiritualibus quibusdam gradibus ascendere mereamur ad promissa Domini Jesu Christi.

HOMILIA IV.

Ad monachos.

Sicut a nobis Dominus pro suscepta officii necessitate loquendi deposcit officium, ita a vobis, charissimi, audiendi requirit affectum. Ita, inquam, charitati vestræ expedit his quæ pro salute vestra dicimus obedire, sicut nobis imminet non tacere. Nam si nos offensam metimur de silentio, quanto magis vos eandem debetis expavescere de contemptu? Si, inquam, nobis grande periculum est aliena non arguere, quanto periculo ius est propria non corrigere? Aut quodam loco beatus Apostolus: *Videte vocationem vestram, fratres* (1 Cor. 1, 26); quapropter, dilectissimi, et nos videamus vocationem nostram. Non enim satis prodest quod istum locum expetivimus, si hic tales sumus quales in sæculo esse potuimus. Si enim bene perspicimus, non solum ista solitudo nos ad perfectionis necessitatem, sed etiam ipsa congregationis multitudo nos constringit. Nam sicut pretiosum atque præcipuum est in medio multorum bene agere, plurimum ad profectum exemplo boni operis excitare; ita periculosum atque periculosum est negligentius ac tepidius agendo multorum fidem frangere, multorumque animas depravare. Sicut, inquam, fructuosum est in medio tantorum positum probabiliter vivere; ita periculosum est aliquid destructionis egisse. Hoc autem quare dico? quia (quod pejus est) facilius invenimus qui ea quæ deteriora sunt, quam quæ meliora, sectentur; promior enim est ad imitationem mali humana fragilitas. Quapropter non nobis sufficere credamus, quod nos in hanc solotam cernimus congregatos, nisi quod vehementius in nobis negligentias nostras professa perfectio, quam nec assumpta condemnat. Quia secundum Scripturæ fidem, qui multum promittunt, multum necesse est ut repeatur ab eis. O quantis proderit, et quantis e contrario oberit loci hujus opportunitas, et congruæ habitationis occasio! Non enim in hoc loco visisse, sed in hoc loco bene egisse, laudandum est. Nam quid boni habitationis hujus secretum prodest, quando tyrannico dominatu malitia in nobis regnat, quando ira superequitat, quando majorem

metum in nobis humanus oculus quam divinus vidit; quando nos illi laudabiles eremite, qui extra mundum esse nos credimus, per diversarum passionum vitia mundum intra nos inclusum tenemus, ita ut qui putabamus nos precibus nostris sæculo ipsi posse succurrere, pene sit ut videamus nos magis sæculi intercessionibus indigere? Dubium quippe non est quod illa anima quæ per concupiscentiam sæcularium voluptatum possessio efficitur mundanæ conversationis, non potest effici regnum Divinitatis. Ideoque, fratres, videte vocationem vestram. Venire quidem ad eremum, summa perfectio est: sed non perfecte in eremo vivere, summa damnatio est. Quid predest, si locus quietis tantum corporaliter teneatur, et iniquæ udo in corde versetur? Quid, inquam, prodest, si in habitatione silentium sit, et in habitatoribus vitiorum tumultus et collectatio passionum? si exteriora nostra serenitas teneat, et interiora tempestas? Non enim ideo ad istum convenimus locum, ut nobis mundus famularetur, ut rebus omnibus abundantes omni quiete frueremur: non utique ad requiem, non ad securitatem, sed ad pugnā huc convenimus, ad agonem processimus, ad exercendam cum vitis bella properavimus: ut linguæ gladios retundamus, non solum invicem non inferamus injurias, sed nec sentiamus illatas. Peculiaris autem istud ad professionem nostram pertinet, nihil in hac vita consolationis requirere, nihil quietis. Nec recipere velle bona in vita sua, sed honores refugere, subjectione atque aljectione gaudere, paupertatem studio quærere, et non solum facultates, sed etiam ipsas cupiditates e cordibus eradicare, nihil enim habere interdum res necessitatis est: nihil vero cupere, res virtutis: et ideo hinc sibi specialiter modum religiosus debet imponere, ut tantum habeat quantum necessitas poscit, non quantum cupiditas concupiscit. Habendi enim amor, nisi ad integrum reseceat, ardentior est in parvis, et plus torquentur in minimis: et nisi ex corde ad affectu pauper sis, paupertas ipsa non virtus, sed miseria judicanda est. Noverimus itaque, fratres, nihil prodesse, si carnem nostram jejuniis ac vigiliis affligamus, et mentem nostram non emendemus, atque interiora sunt non curemus. Quid enim prodest afflictio corporalis, si linguam nequitii et obtreccionibus polluamus? Nonne omnes labores nostri in nihilum rediguntur? Nonne opus nostrum velut fumus atque umbra evanescit, et velut stappæ favilla in nihilum redigitur? O quanti et quam diuturni labores subito pereunt! Quanta bona frequenter jam acquisita ac reposita de manu rapiuntur, dum id quod acquirere studemus, custodire negligimus! Quapropter gratis nobis de cruce et corporis afflictione blandimur, si exterior noster sanctis laboribus exercetur, et a passionibus non curatur interior: sic est quomodo si aliquis statuari faciat a foris auram, ab intus luteam; vel quomodo si domus magnifica arte constructa a foris pulcherrimis coloribus depicta videatur, et ab intus serpentibus et scorpionibus plena

sit. Quid prodest quod affligis corpus tuum, quando A nihil proficit cor tuum? Valde dura et nimis dolenda conditio est, omni intentione studium laboris impendere, et fructum non recipere post laborem; jejunare et vigilare, et mores non corrigere: sic est quomodo si aliquis extra vineam aut circa vineam exstirpet et colat, vineam ipsam desertam atque incultam derelinquat, ut spinas ac tribulos germinet, quæ, insistente cultore, jucundissimos ex se fructus proferre potuisset. Agnoscite itaque, charissimi, quod ad salutem perpetuam conquirendam abstinentia corporalis sola non sufficit, nisi et animæ quoque jejunium per abstinentiam vitiorum fuerit satiaturum [Forte sociaturum]. Quid enim juvat, si sit quispiam corpore castus, et mente pollutus? Quem malitia depravat, quem furor iracundiæ lacibus exagitat, quem superbia omni gratia Dei spoliatur, quem mendaciis vel maledictis lingua commaculat, nonne ipse se fallit, nonne ipse se irridet ac decipit, si credat solis jejuniis ac vigiliis sanctificandum? Et idcirco, dilectissimi, ita corpus exerceamus jejuniis, ut mentem purgemus a vitiis. Cogitemus illius judicis incessanter adventum, qui utinam sic nos paratos inveniat, quomodo nemo potest dubitare quod veniat. Quod si requiras quomodo veniat? illo utique corpore quod pro nostra salute susceptum, pro nostris criminibus addictum, pro nostra absolutione damnatum et pro nostrorum vulnerum medicina lancea clavisque confixum est. Prima enim erit in reos intoleranda sententia reverendarum præsentia cicatricum. Quid igitur illo tempore facturi sumus, quando C contra illos crucifixi Domini livores notæ peccatorum nostrorum ac maculæ libidinum proferentur? Aut quo putas vultu respiciet redemptio nostra perditionem nostram? Tanto graviora erunt humana delicta, quanto majora se ostenderunt divina beneficia. Verendum est autem ne illam vocem resurrectionis pretiosa crucis vestigia protestantem, etiam in judicio suo ad vasa iniquitatis prolaturus atque dicturus sit: *Infer digitum tuum huc, et vide manus meas, et affer manum tuam, et mitte in latus meum (Joan. xx, 27)*, et agnosce quæ pro te et a te, impietas humana, pertulerim. Illa utique clavorum signa bonis salutaria, malis terribilia, quæ usque ad diem judicii non dolentur, sine dubio objicienda servantur; et quid post hæc sequitur, nisi illud interpositum inter vivos D ac mortuos expavescendum chaos, vastumque discrimen exclusæ a natura viventium tenebræ exteriores, dura separatio a dulci intuitu sanctorum, et a societate fidelium [Forte felicium]: et econtrario inter lacrymabiles gemitus planctusque lugentium, collegium triste miserorum, et a beata patria æter-
Quamobrem noctis exsilium? Quam lugubre erit conspectu Dei, videre, et perdere, et ante pretii sui nitus anteponat, et Et ideo, charissimi, ista, dum quanto senior esstantes, ita indefesso studio laborationi et perfectionibus contulit judicatus, integrum in ciendi, nullumquidicaturus.
cum sibi dici

HOMILIA V.

Ad monachos.

Scimus quidem spiritali militiæ cui nos mancipavimus, magnam esse in futurum repositam remunerationem. Sed si bene respiciamus in hoc ipso opere quod agamus [Forte agimus], quodammodo etiam in præsentiarum partem præmii possidemus; et plane magnus vitæ fructus est, sæculum potuisse despiciere, et Deo servire cœpisse; evasisse vitiorum infelicissimum dominatum, et fugisse gulæ atque luxuriæ fœdissimam servitutem. Quid ergo? Nonne jam magna pars præmii est nihil habere commune cum mundo, vanarum rerum cupiditatibus non excruciari, sceleribus non admisceri, et in innocentia diem transigere, beatæ castitati operam dare, gloriosæ paupertatis sufficientiam cum timore Domini possidere? de qua loquitur Sapientia: *Melior est exigua portio cum timore Domini, quam thesauri magni sine timore*. Intelligamus itaque quantum nobis Dominus pia vocatione contulerit, numeremus, si possumus, ex illo tempore ex quo hic conservari videmur, quanta lucrifecerimus: de quantis fraudibus, de quantis adulteriis, rapinis, perjuriis, sacrilegiis liberati sumus: et tunc videbimus quantum etiam de præsentibus beneficiis Domino debeamus. Si nunc in sæculo essemus, quid aliud ageremus quam volveremur in malis nostris, et animas nostras quotidianis violaremus maculis, quotidianis confoderemur vulneribus? et ita, ut nec sentiremus. Habet enim hoc infelix consuetudo peccandi, ut quantum amplius quisque peccaverit, tanto minus peccata ipsa intelligat, et tanto plus eum peccare delectet: ut eveniat illud, quod propheta peccatoribus clamatur: *Non est Deus [Forte Dominus] in conspectu ejus, auferuntur judicium a facie ipsius (Ps. ix, 26)*; etenim quando subreptit peccandi delectatio, statim futuri judicii diem abscondit oblivio. Econtrario autem quanto quisque sollicitior circa se fuerit, tanto plus metuit, sicut ait Scriptura: *Sapiens timendo declinat a malo (Eccl. i, 16)*. Sapiens ergo semper in compunctione et semper in metu est: et, ut de præteritis suspirat malis, ita de futuris periculis pervigili sollicitudine contremiscit, qui de præteritis anxius est, id secum cogitat ac revolvit, ne forte parum deflexerit præterita; ne forte nondum satisfecerit pro innumeris debitis suis; ne forte magis ad veteres iniquitates nova superposuerit vulnera; ne super antiquas conscientiæ maculas recentia adhuc crimina impresserit, et conversationis nomen ad hoc assumpserit, ut gravior sub sacra professione delinqueret. Aliquanti sufficere nobis putamus, quod ad secretum istud conscendimus, quod locum habitumque mutavimus, quod hic aliquantulum temporis viximus, spem omnem in annorum numero collocantes. Ac sic perniciose nosmetipsos persuasionem fallentes, putamus nos de omnibus debitis transegisse, putamus quod mala nostra spatio temporis evanuerint: et quia illa nos obliti sumus, credimus quod de memoria divinæ severitatis elapsa sint. Sed non ita est. Omnia apud

illum collecta, omnia apud illum reposita atque signata sunt. Audiamus quid dicit ille qui cum ipso diabolo manu ad manum singulari certamine dimicabat, beatus Job : *Signasti quasi in sacco peccata mea (Job xiv, 17)* ; et iterum ipse Dominus ait : *Nonne hæc collecta sunt, et signata in thesauris meis (Deut. xxxii, 34)* ? Non putemus tam facile remitti posse iniusta semel crimina, et profundo vulnere in animæ ipsius impressa visceribus. Multo opus est fletu, multo gemitu, multo dolore cordis ad sanandos ipsius cordis dolores. Tota incumbendum est spiritus contritione, ut vetusta mala tanquam sagittæ quædam de conscientia debellantur. Non sufficit summis labiis dicere : Peccavi, parce, remitte. Et Saul dicebat, *peccavi (I Reg. xxvi, 24)* : sed non obtinuit illam veniam quam David una pœnitentiæ voce promeruit. Et hoc quare ? Quia confessionem illam nuda magis verba quam veri gemitus exprimebant. Quia non compensabat magnitudinem criminis læta humiliatio supplicantis. Non levi agendum est contritione, ut debita illa reddantur quibus mors æterna debetur; nec transitoria opus est satisfactione pro malis illis propter quæ paratus est ignis æternus. Si volumus intelligere quam graves apud se faciat iudex noster hominum culpas, respiciamus ad pœnas. Quantum enim nunc patiens est Deus noster in sustinendis delictis nostris, tam severus erit in discutendis; et sicut inestimabilem paravit justis gloriam, ita inestimabilem paravit improbis pœnam. Ergo suppliciorum acerbitate e contrario de præmiorum ipsorum magnitudinem colligamus. Quia qui novit remunerare merita, novit punire delicta. Saluberrima ergo est, ac multum necessaria futuri iudicii recordatio, præteritorum commemoratio, vel deploratio delictorum. Quod si quis est qui sibi de præteritis illæ vitæ meritis blandiatur, et adhuc innocentem se transisse putet ad Domini servitutem, et ideo se credidit debere esse securum, iste talis respiciat quam incerti et quam lubrici sint exitus vitæ, de qua dicitur : *Ne laudaveris hominem in vita sua (Eccli. xi, 30)* ; et cum hoc prospexit [*Porte prospexerit*], etiamsi de præterito putat se non habere quod lugeat, de futuro inveniet habere quod timeat. Nemo ergo de præteritis securus sit. Tanti laquei objecti sunt ante pedes animæ nostræ, tam innumeri hostes observant et custodiunt iter nostrum, tantæ foevæ et tanta prærupta, tantæ rerum difficultates interjacent inter nos et finem nostrum ; via ipsa, quæ per se arcta atque ardua est, tantis spiritalium latronum insidiis obsidetur, tantos nos scopulos tantosque fluctus transire necesse est et videre, antequam anchoram optato in littore collocemus, et putamus nos de præteritis debere esse securos, et sine quotidiana cura, sine quotidiano timore et tremore diem nostrum transigere debere ! Quis transiens super alicujus profunda fluminis per aretissimi pontis angustius, etiamsi majorem partem inoffenso transmiserit pede, jam periculum evasisse se credat, cum in ultimi pontis spatio, si paululum titubaverit casum quem in medio spatio

A timebat incurrit ? Sic nos etiamsi magna pars vitæ istius prospere videatur fuisse transacta, non ideo fiduciam præsumamus, cum adhuc periculum pars extrema minetur. Quis in acie positus, ante finem certaminis, aut ante victoriæ securitatem arma deponat ? Nemo ergo securum debere esse se judicet, antequam ad finem felici consummatione perveniat. Nec hoc nobis sufficere putemus ad plenam salutem, quod inter servos Dei vel habitatione censemur, vel nomine computamur : quod in insula vivere, atque inter monachos pollere videamur. Clamat enim nobis Deus noster : *Non omnes qui dicunt mihi : Domine, Domine, intrabunt in regnum cælorum (Matth. vii, 21)*. Hoc quare ? *Quia non auditores legis justi sunt apud Deum, sed factores legis justificabuntur (Jacob. i, 22 ; Rom. ii, 13)*. Unde etiam si bene viximus, cursum nostrum stabilitate et perseverantia commendare debemus, in loco vocationis nostræ persistendo et proficiendo. Vere dico, etiamsi hic viginti aut triginta annos Domino impendissemus, cui utique totum noscimus [*Al. nos scimus*], debere quod vivimus, et ut satis annum unum ageremus in sæculo, inestimabile esset, quantum nos de æternæ vitæ gaudiis fraudaremus. Quia spes nostræ omnes in consummatione atque in fine consistunt. Quid mihi prosunt [*Al. proderit*], si mihi sata viridantia in herbis spem messis ostendant, et tunc sub ipso falsis tempore subita vel aeris intemperie, vel pluviarum inundatione decipiant ? Quid mihi proderit, si vinea spem omnem in flore promittat, et vel ferarum incurio, vel vastitas grandinis spem omnem in consummationem subducat ? Ideoque omnis prosperitas, omnisque laborum in fine consistit. Cum autem illis dolendum sit qui hinc post multa laborum stipendia, post aliquantum annorum profectum, aliquibus desideriis abstrahuntur, quid de illis erit qui hic quatuor aut quinque annis longissimum tempus credunt, et omnem reliquæ vitæ tractum in sæculi vanitate consumunt ? Dum etiam annus sæculi labores nostros in eremo acquisitos ita possit absumere, quomodo si mare magnum parvissimum intra se rivulum recipiat et absorbeat, atque ei nec nomen relinquat. Nescio ad quæ luera velimus in illo sæculo vivere. Nam cum hic grande putetur damnum non quotidie aliquid acquiri, illic grandis quæstus esse putandus est, vel acquisita non perdere : ubi, inquam, grave detrimentum creditur, non quotidie proficere, ibi vero summa virtus est non perire. Ideoque si adhuc tenues ac pauperes sumus, hic aliquid consequi laboremus. Si vero aliquid consecuti sumus, hic illud servare euremus. Hoc solum nobis in compendium erit et gaudium, quod hic Domino vixerimus. Ideoque quamdiu hic consistimus, in arbitrio est, cum velis ad sæculum declinare. Cum vero declinaveris, jam difficile ac pene impossibile erit ad locum istum vel cogitatione respicere. Quod si aliquis ideo securum se putat de hoc loco aliquando posse discedere, quoniam hic bene ecurrerit, quod hic multum laboraverit, hic talis hoc agit, quomodo si aliquis

oneratam mercibus navem de portu solvat, et tempestatibus tradat, et ad scopulos atque ad saxa detorqueat. Quanto magis itaque laboramus, tanto cautiores esse debemus. Proficientibus enim insidiatur inimicus, et ubi videt aliquam spem, aliquam gratiam, ibi tanquam leo rugiens et circumiens ad invadendum prædam totus incumbit; et ideo quia hic positus nocere non prævalet, vult aliquos minus cautos per cogitationes ac per diversas tentationes ex hoc loco quodammodo, quasi extra castra producere, et quasi de minutissima arce depouere, et eum deposuerit, velat de loco superiore configere: ut etiamsi navem non valet me gere, saltem ex detrimentis et damnis, quæ abundant in sæculo, juveni-dissimam prædam referat. Immittet primum intentiones diversas, indignitates, animositates: ut dum homo quod semel desinavit, atque in furore defini-vit, implere contendit, non cogitet damnum suum, non respiciat ad ruinam; et eum illum [Al. illo] deposuerit, tunc in nihilo jam futura pœnitudo succedit. Hic sumus, et toti non sumus. Aut enim cordis cogitationibus variis et improbis atque inhonestis agitatur, aut venenatis linguæ gladiis vulneratur, pro minutis et parvissimis rebus scandalizantes, interdum etiam (quod monachum non deceat) in lites et jurgia prœimpentes, interdum professionem nostram regulæ transgressione violamus, furtum inferre præpositis, immo animabus nostris sub Dei oculis committere non timentes: quod agere sub præsentia præpositorum veremur, sub Dei oculis committere non timeamus; non contenti sumus necessariis, sed rursus per cordis teporem abundantiam, quam in sæculo relinquimus, desideramus. Unde non satis prodest quod a nobis qualescumque facultates exclusimus, quando ipsæ in nobis resederunt cupiditates. Inde est quod interdum de rebus parvissimis excitamur, et pro vilium rerum appetitu vili-simas intentiones movemus. Hoc quare? Quia licet reliquerimus in rebus exteriora bona, adhuc tamen in cordibus mala interiora retinemus; et inter hæc quomodo exsultat adversarius noster, quando nos videt ad hoc maxima contempsisse, ut in minutis deformis vinceremur? Ideoque ea quæ foris posita erant abjecisse nil prodest, nisi etiam ea, quæ intus ipsius animæ visceribus adhæserunt, radicibus evellantur. Unde et Apostolus non dixit, aurum vel argentum radix est omnium malarum, sed magis cupiditas divitiarum (1 Tim. vi, 20); et non solum divites, sed et qui volunt divites fieri, incidere in laqueum et tentationem (1 Tim. vi, 9). Ergo Apostolus non solum habentes, sed ipsam habendi persequitur voluntatem. Ideoque nihil proficit homo relinquendo quod extra se est [Al. habet], qui vitia intra se tenet. Itaque (ut dixi), fratres, hic sumus, et toti non sumus; et qui intra muros positi vix resistimus, in sæculo expositi quid faciemus? Qualiter stare poterunt in fluctu, atque in ipso collicitantium tempestatum impetu, qui tam graviter periclitantur in portu? Ideoque in quantum possimus, stabiles simus, in hoc tranquil-

lissimo sinu quamlibet negligens, quamlibet tepidus non in vacuum eucurrit, qui ad palmam consummationis perseverando pervenerit.

HOMILIA VI

Ad monachos.

Ad hoc ad istum locum convenimus, fratres, ut Domino nostro vacare possimus, non his rebus quibus noster delectatur inimicus. Certum est quod quando ea quæ ad sæculum pertinent loquimur, aut nimis murmurantibus et obtreccationibus nos mordemus, ille horas nostras Deo subtrahi, et sibi gaudet acquiri. Quid prodest quod nos pretiosos et gloriis laboribusque conficimus, et ea quæ maxime Deus noster desiderat non habemus? hoc est, eorum mundum et liberum ab istis minutis negligentiarum: quos qui non observat paulatim defluit, et ad majora prolabitur. Illud ergo imprimis habere studeamus, quod in nobis Dominus noster expectat, id est, suavem benignumque sermonem, mentem ab omni maledicto, ab omni malitia liberam, et devotam his quibus Spiritus sanctus offenditur, humilitati, quieti, charitati operam dantes [Al. dantem]: hæc sunt præcipua sacrificia, hæc pinguis holocausta, quæ in conspectu Domini in odorem suavitatis ascendunt, hoc etiam maxime studeamus, ut illa quæ in honorem Domini nostri agimus, cum claro agamus animo, cum fidei gaudio, et cum bono ac devote voluntatis affectu. Quicquid vero inviti atque compulsi facimus, noverimus nos ex eo non solum nullum habere fructum, sed maximum incurrere detrimentum: faciamus aliquem [Al. alium] virum potenti obsequium solvere, quod utique superiores personæ a clientibus suis expectare consueverunt: nonne si nos viderit homo ille debitum sibi officium invito atque extorto animo, etiam cum quodam exhibere fastidio, nonne magis sibi factam judicaret [Al. indicaret] injuriam, et exhonorari se potiusquam excoli pronuntiaret, et ejusmodi negligenti atque indevoto offensam potius crederet esse referendam quam gratiam? Si ergo cultus atque honor hominis devotionem, fidem, hilaritatem requirit, ibi utique interdum melior est ille a quo cultus ipse exhibetur, quam ille qui colitur, ubi nullum fructum officiositas ipsa consequitur, sed hoc solum fructus est, si mereatur susceptus vocari. Quanto magis nos in honore Dei nostri observare debemus, ne ad obsequia ejus indevoti atque compulsi, ne tristes, ne ingrati invitique veniamus, et non respiciat Deus ad munera quæ negligentia ac vili animo offeruntur? Non enim homini, sed illi potius fides nostra servitutam se esse promisit, cui ad mortem usque servire, vel ipsam impendisse animam, parum debet videri; ejus se obsequiis atque beneficiis etiam ipsi angeli impares contententur. Cui postremum cum totum debeat, nihil tamen gratis solvitur, sed remunerationem quasi ipse vicissim debitor factus reddit, pro exsolutione debitorum, et pro exiguis immensa restituet. Pro hac enim misera vita, et laboribus et doloribus plena, in qua et usus brevis est, et

Ipsa brevis incerta, quam utique vitam etiam si auctori suo offerri dissimulet devotio voluntatis, continuo a nobis est exactura lex mortis, et quod non datur ex voto, solvitur ex debito. Pro hac itaque vita dabit illam vitam quæ nec oculo potest cerni, nec tacita mentis cogitatione pertingi. Quam utique consequi est facilius quam enarrari; cuius erit cursus sine termino, usus sine fastidio, refectio sine sibi adiutorio, requies sine noctis otio, ætas sine senio, indeficiens sub vultu Dei claritas, et sub antiquis perpetuisque gaudiis semper nova juvenilitas, sine ullo amittendi periculo secura felicitas. Hujus ergo vitæ dulcedinem jam nunc de futuris illis sæculis quotidie evigilando etiam in hoc corpore prægustare conemur, et exclusa de sensibus nostris secularium vel colloquiorum vel desideriorum amaritudine, quemdam beatitudinis illius odorem totis ad nos cordibus atrahamus; et discussa omni torpore, omni pigritia, cuius mater est infidelitas, illa jam hilaritate, illa alacritate Domino ac Deo nostro, illoque gaudio serviamus, quo gaudio ad munera sua ipso invitante veniamus.

HOMILIA VII.

Ad monachos.

Qui inter multos vitam agere constituerunt, aut cum grandi fructu, aut cum grandi periculo, vel etiam diligentes vel negligentis sunt; unde felix est illa anima quæ, dum bene in congregatione versatur, multorum gaudium est, et plurimi ex ea vel ædificantur vel illuminantur. Bono [*Forte bona*] enim ejus, dum multi communicant [*Forte communicantur*], adduntur. Ad quod etiam Sapientis illius sententia respicit: *Fili, si sapiens fueris tibi, et proximis tuis* (*Prov. ix, 12*). Itaque si in congregatione positus obedientiam tenuit, si humilem patientemque se præbuit, quantos ædificavit, tantis feveravit; et quantum bonum ex se proximis commodavit, tantum in sua lucra convertit. Si vero e contrario per inobedientiam vel superbiam suam alios (quod facilius evenire solet) ad maculam [*Al. malum*] compulit, quantos destruxit, de tantis periculum damnationis incurrit; de quantis detrimentum fuit, de tantis damna contraxit; et peccatum quod ab illo semel processit, ad eum multipliciter redundavit. Quamobrem sicut ille valde admirandus atque laudandus est, cuius cursus multorum profectus est; ita ille merito legendus est, cuius vita multorum ruina est. Ideoque, charissimi, quæ ad ædificationem pertinent, ea in medio positi agere studiamus, ne vitia nostra aliorum virtutibus noceant, ne aliorum fervorem tepor noster debilitet, ne aliorum [virtutibus] patientiam iracundia nostra violet, ne aliorum humilitatem superbia nostra depravet, ne aliorum sanitatem infirmitas nostra corrumpat, ne aliorum pulchritudinem fœditas nostra contumaciae, ne aliorum arduentes exstinguamus lampadas, si nostras illuminare non possumus. Et quidem illæ stultæ virgines, quamlibet stultæ essent, non tamen alienas extinguere, sed suas illuminare cupiebant. Ideo ad istarum similitudinem, si cui no-

strum deest pinguissima gratia, si humanitatis, si fidei ignis, si flamma fervoris, si oleum charitatis, si lumen discretionis veniat ad eos quos magis abundare perspexerit, et gratiam ad se proximi non auferendo, sed imitando transfundat, et bona possessionis alienæ sine damno, immo cum lucro possessoris invadat. Numquam enim tibi deficiet quidquid alteri de te proliciet. Numquam enim sensit luminis sui damnum plurimis ignis accensus, nec minuit solis lucem considerantium multitudo. Sed quanti ad eum conspexerint, tantis munera sua commodat, et ipse semper integer permanet. Benedicta illa Deo anima, cuius humilitas alteries confundit superbiam, cuius patientia proximi exstinguit iracundiam, cuius obedientia pigritiam alterius tacite increpat, cuius fervor inertiam alieni teporis exsuscitat. Qui proximi sui turbatum præ ira oculum cordis, gratia consolationis atque ædificationis illuminat. Melius hic quam ille qui fratrem paululum ab aliquo contristatum, non jam solum porrecta manu sublevat, sed magis titubantem, sicut parietem inclinatum, maleloquiorum impulsu adjuvat ad ruinam; et pro disciplinæ ratione correptum, per sinistra consilia sic incitat ut allidat, sic armat ut perimat. Itaque, fratres, cui mala propria non sufficiunt, ille sic agat, ut iudicium etiam alienæ perditionis incurrat. Certum est, charissimi, nisi hic nostras quotidie reseceamus et circumciliamus passionem, deteriores nos multo effici quam fuimus dum in sæculo viveremus, ita ut fiant extrema nostra præjora prioribus.

HOMILIA VIII.

Ad monachos.

Si quando terræ operarius et ruris cultor agrum suum seminibus præparat, non sibi sufficere putat rudem campum vomere proscidisse, et assiduo aratro duras elomuisse græbas, ac sulcis frequentibus confecisse, sed insuper studet agrum illum infecundis germinibus [*Al. graminibus*] emundare, noxiis evacuare ruderibus spinarum, stipium lomices excussa radice convellere, sciens terram suam sine purgatione mali germinis, boni feracem esse non posse; ad sedicium putans illud quod ad spiritalem agricolam pertinet, *novate vobis novalia, et nolite serere super spinas* (*Jerem. iv, 3; Ose. x, 12*). Ita et nos qui Dei agricultura effecti sumus, qui spem fructuum nostrorum non terræ credimus, sed celo repositum; non nobis sufficere putemus terram corporis nostri vigi jarum exercitiis edomare, vel jrjuniorum labore conficere, sed in primis mentem exstirpatione vitiorum mundare conemur, circumcidere mores, excidere passionem, eradicare superbiam, plantare humilitatem, refodere iram, fundare patientiam, amputare invidiam, inserere benevolentiam, et hujuscemodi virtutibus agrum cordis, quasi quibusdam bonæ frugis fecundare seminibus. Cæterum si caro concitetur, et anima non fructificat, simile est ac si arari campus non desinat, et nunquam tamen messis appareat. Quamobrem si interior non mundatur, et exterior affli-

gimur, quantum video, inimicitias contra utrumque suscipimus. Tantum nobis laboris indicimus propter animam, et nihil impendimus studii circa ipsam animam. Interdiximus nobis diversæ sæculi voluptates, varios deliciarum sapes, in quibus erat aliquid jucunditatis atque dulcedinis; et nunc abstinere non possumus: a superbia, ab ira, ab invidia venenatis passionibus; in quibus nihil est, nisi quiddam amaritudinis atque rancoris est. Propter amorem Domini nostri ad relinquendos dulces affectus et chara pignora fortissimi fuimus; jucundissimos piissimorum vultus parentum quasi odissemus, ita fugimus. Bellum quodammodo pietati ipsi indicimus, et nunc ad declinandas negligentias, ad expugnanda levissima [Al. lenissima] vitia infirmi ac desides sumus. In abdicanda sæculi jucunditate tam magna præmissimus, et nunc maledicere, obtrectare, moveri contra vitia, insuper et in hominem irasci; et scandalizari, hære vincere impossibile, ac supra humanam putamus esse virtutem. Sed quod nunc in minoribus cedimus, per vitia nostra ipsi non accusamus. Docemus enim quod quiddam nunc agimus, non impossibilitatis est, sed teporis. Ideoque, fratres, respiciamus ad fidem illam fervoremque quo cœpinus, et ad ornandum conversationis nostræ usum saltem de primordiis nostris sumamus exemplum: si periculosum est non quotidie aliquid addidisse, quanto periculosius est etiam ab initiis recessisse? Opus est ergo ut corporalem laborem spiritualis fructus, id est, morum emendatio subsequatur. Vitia quæ utrumque hominem impetunt, uniuscujusque labore vincenda sunt atque expugnanda. Parum prodest carnis contritio, si non habeatur cordis sollicitudo et mentis intentio. Quod si solum laboret corpus, et spiritus noster repugnet, quid prodest passiones impugnari a famula, quæ pacem inveniuntur habere cum domina? Nam levius est, si interdum caro sola invaginationibus quibuscumque vexetur, verbi gratia, concupiscentia glæ ac luxuriæ aculeis inquietetur. Fieri enim potest ut ad omne [Al. ad animæ] non perveniat periculum, si mens respuat voluptatem. Quod si concupiscentia peccati arcem mentis obtineat, quid mihi prodest, si nondum maculatus videatur exterior [homo] meliore sui parte vitatus? Si enim interior victus est, jam uterque captivus est. Quid prodest, si extra civitatem geramus bellum, et intus patiamur excidium? Ideoque si me de vigiliis revertentem inobedientiæ passio; si spiritus invidiæ, si consuetudo obtrectationis excipiat, si ad transgressionem regulæ præsumptio furtiva sollicitet, et si zizania tritico miscui, quod videbar congregasse dispersi, spem messis avibus ferisque donavi. Ac sic uno momento laborem totius noctis effudi, et quod pejus est, nec effudisse me sensi. Hæc est enim spiritualium bonorum ratio, ut cum [Al. et cum] ea summo labore constet acquiri, tam facile pereant, ut vix possit intelligi: et inde est quod nos interdum sanctos putamus, quia lucra de laboribus æstimamus, et detrimenta subsequenter deprehen-

dere non valeamus. O quam frequenter judicationis malum, vanitatis ac jaçantiae morbum, dum non sentimus, incurrimus! Quam frequenter invidiæ spiritu adurimur, vel inhonestis atque obscenis cogitationibus in ipso esse confundimur, et perceptionem vulneris nullus sequitur sensus doloris, nulla contritio compunctionis! Sed quid ego de his occultis loquor, quæ serpentino quodam lapsu ad ipsam animam penetrantes, venenato nescios et ignaros dente percutiunt? apertis interdum a nobis ipsis scandalorum bellis collidimur, obtrectationibus ac maleloquiis linguæ nostræ, velut proprio mucrone confodimur, cum vitiis interdum etiam in præpositis illatis violamur, et in eorum injuriis ipsum quodammodo Christum Dominum colaphizamus, qui dixit: *Qui vos spernit, me spernit* (Luc. x, 16); et nullus conscientiae scrupulus, nulla compunctionis medicina subsequitur. Sed quid in nobis medicinam penitentiae quæro [Al. penitentiam gemitus quæro]? utinam interdum post speratam veniam non peniteatur! utinam non peniteret humiliari, quos non penitet præveniri! Respondeat mihi illa anima quæ peccatum suum confusione mortifera in conspectu fratrum sic agnoscere erubuit, quomodo vitare debuisset, quid faciet cum ante tribunal divinum, cum ante [Al. et ante] cœlestis militiæ fuerit præsentata consessum? Cum hinc atque inde quasi quibusdam vehementissimis testibus urgeri cœperit, veteribus circumdata malis, quæ per humilitatis et compunctionis remedium curare noluit, dum licebat, quæ præpositis subtrahendo atque celando æterno examini atque æterno judici integra reservavit [Al. reservabit]. Ideoque qui culpas et negligentias, etiam quæ parvæ æstimantur, præsentati deflet atque exponit reatu, noverit se de supplicio æterno brevi transiisse compendio. Itaque si cupimus ut nos nequaquam fallat atque decipiat sollicitissima carnis vanitas, et secreta inhonestæque cogitationis obscenitas, tacitæ mentis voluptas, incauti cordis impietas; prius ea quæ manifesta sunt, id est, glæ appetitus, iræ motus, superbiæ impetus, contradictiones tumidas, obtrectationes improbas a moribus nostris excidere festinemus. Quomodo enim prævidere poterimus in secreto hostem, si hic vitare [Al. si evitare] non valuerimus aperta congressione pugnantem? Ideoque, charissimi, militia nostra hoc a nobis requirit, ut non contra alios, sed contra nosmetipsos quotidie dimicemus, et universos hostes nostros in nobismetipsis jugiter persequentes, palmam spiritualis triumphi a Domino consequamur: et quidem quamdiu ad mundum pertinebamus, illis actibus ac negotiis militante, in quibus nunc erubescimus, tunc nobis adversarius non obstabat, immo etiam consentiebat, quia circa miserabilem et perditam vitam nostram non inveniebatur in quo suam exerceret invidiam. Delectabant illum nostra opera, sufficiebant illi per se nostra crimina. Quis enim suscipiat bellum cum milite suo? Quis velit impugnare subjectum suum? Supra omnem infelicitatem erat vita illius cui nocere non

dignabatur inimicus. At vero nunc postquam voluptatibus illius renuntiavimus, videt cultores suos ad auctoris pristini redisse famulatum, videt in nobis quodammodo idola sua in Dei templa mutari, frendens, et tamquam leo rugiens, omnes nocendi aditus pervigil insidiator explorat (I Petr. v), dirigit contra nos visionum acies, exhibens secum septem spiritus nequiores se, si forte domum nostram spiritualibus bonis inveniat vacuum ac vacantem, et cum turbis suis eam valeat occupare; ut sibi [Al. ac sibi] in ea præmissis vitiis quasi quibusdam metatoribus præparet mansionem. Atque ideo, charissimi, mille contra nos nocendi versat iogenia. Juniores quosque [Al. quoque] et insipientes, vel indecoris [Al. indedecorosis] gulae blandimentis attentat, vel aculeis non edonitas carnis impugnat, si possit eorum sensus vel honestas cogitationes polluere, et ignobilem [Al. nobilem] triumphum de castitatis vulnere reportare. Meliores vero quosque ac seniores, per elationis ac jactantiæ malum, profectu ipso ac meritis propriis expugnare conatur; ut dum tempora, dum merita ingerit, per immundissimam vanitatem, humilitatem cordis excidat; et, quod periculosum est, in conspectu Dei sibi hominem placere persuadeat [Al. persuadet]. Jam vero illud commune ac familiare malum est, quod armat contra nos linguæ nostræ gladios, quod irarum inflammat stimulos. Atque ita diversis passionibus inebriat mentem, ut quando aut irascimur, aut obtrectamus, aut maledicimus; aliis nocere credamus. Sed non ita est, charissimi; nam uniuscujusque vitii malum in suum redundat auctorem. Suam linguam maliloquus maculat, suum cor obtrector exulcerat, suæ mentis lumen iracundus obæcat, suam animam invidus veneno livoris aspergit. In quo illud quoque Salomonis impletur: *Fili, si malus fueris, solus hauries mala* (Prov. ix, 12). Inde ergo evenit, dilectissimi, sicut dixi, quod nos interdum deteriores esse sentimus quam in sæculo fuimus, quia ad malum in colluctatione inceptores sumus, quia hosti, quem ipsa conversatione procuravimus [Al. provocavimus], in medio certamine manus damus. Nec in fervore quo cœpimus perseveramus, sed debellante tempore succumbimus. Ideoque magnis viribus defendendum est magnæ nomen professionis. Multum est quod ad eremum veniendo promisimus Deo, quamlibet multa sint quæ speramus a Deo. Ideoque discutiamus omnem inertiam, omnem lassitudinem mentis, et pretiosam militiam pretioso agamus affectu. Non expectemus ad obsequia Domini nostri mercenariorum ac servorum more compelli, neque contenti simus ut alius a nobis exigat quidquid ad salutem et gloriam nostram pertinere cognoscimus. Ante omnia caveamus ut quod nobis agere necesse est, non agamus inviti. Nec ante opus contradicamus, nec in opere murmuremus, nec nobis de consummato opere placeamus, male blandiente jactantia. Ante omnia, fratres, sollicito cordis oculo negligentias nostras quotidie discutiamus, easque nobis discusso teporis nubilo ante oculos constituamus,

A dicentes illud: *Peccatum meum ego agnosco, et delictum meum contra me est semper* (Ps. l). Scelus est, quod interdum nobis levia ac vilia facit peccata nostra ipsa consuetudo peccandi, cum certum sit nos sicut de minimis bonis augeri, ita de minimis negligentis debere compungi. Non est enim minimum vitia in vita hominum [Al. intra vitia hominum] negligere minima. Nescio de quibus delictis debeant esse securi, etiam de peccatis ignorantia judicandi, ac rationem de otiosis sermonibus ac de cogitationibus reddituri. Nescio quæ debeant delicta negligere, de quibus et ipse Dominus cum quadam definitione declarat: *Amen dico vobis, si quis dixerit fratri suo, Fatue, reus erit ignis* (Matth. v, 22). Quis inter hæc ullam sperare indulgentiam posset? nisi quam proclivis est homo ad delinquendum, tam misericordia Domini nostri dives esset ad remittendum? Respiciamus ergo, fratres, vocationem nostram, ambulemus in humilitate, in omni patientia, in omni mansuetudine. Ponamus ori nostro custodiam; timor futuri judicii mitiget iracundiam; cogitatio ultimi diei frangat superbiam. Cogitemus qui luctus erit negligenti animæ ex hoc corpore discedenti, quæ angustia, quæ caligo, quæ tenebræ, cum ex illo adversariorum numero prima occurrere cœperit conscientia diversis circumjecta criminibus. Ipsa enim remotis omnibus probationibus, ipsa ingerenda oculis nostris, ut nos et convincat probatio, et confundat agnitio. Non ulli [Al. non ibi] licet vel celare aliquid, vel negare; ubi non de longe aliunde, sed de intus processurus est accusator et testis. Quamobrem ut futuram illam confusionem ex præsentibus, quæ inter homines evenire solet, confusione conjiciamus [Al. conjiciamur], cogitemus si alicui nostrum inter nos objicerentur delicta et occulta sua, quemadmodum et cordi intrinsecus nota sunt, vere dico, communes omnium vultus ferre non posset; et quid faciet infelix anima quando eum opprobriis et sceditibus suis angelorum fuerit conspectibus præsentata? At vero illa anima quæ bene cursum suum direxerit, quæ Christo in senioribus suis obtemperaverit, quæ professionem suam per omnia custodierit, non timebit ultima illius horæ necessitatem; exire de hujus corporis habitaculo ita sibi videbitur, quasi post longas carceris tenebras producat ad lucem; quasi de aliquo obscurissimo specu in aulam regiam introducat, quasi de lacu miseriæ et de luto facis abstracta, speciosis ac splendidis vestibus induatur, atque inter florum et aromatum suavitatem miris reficienda odoribus colluctetur. Recordemur quam jucunda sit quies, quam delectabilis repausatio, post se depositum alicujus gravissimi oneris fascem. Quam dulces sit post longæ captivitatis catenas ad eham patriam recuperata libertate remeasse. Quam pretiosum sit, post multæ navigationis pericula ad optatam terram, atque ad portum desiderabilem pervenisse. Atque ex his colligamus et cognoscamus quam jucundum erit comite bona conscientia ad vera et solida gaudia, atque ad angelorum transire consor-

tia, et ad illam vitam conscendere ubi nulli erunt labores, nulli dolores, nulla damna, nulla incommoda, et quod supra omne bonum est, nulla peccata; sed æterna innocentia, inviolata justitia, inconcussa securitas ac sempiterna felicitas.

HOMILIA IX.

Ad monachos.

*Videte vocationem vestram, fratres charissimi (I Cor. 1, 26). Venire ad eremum summa perfectio est; non perfecte in eremo vivere, summa damnatio est. Quid prodest, si in loco quies teneatur, et inquietudo in corde versetur? Si in habitatione silentium sit, et in habitatoribus vitiorum tumultus, et collectatio passionum? Si exteriora nostra serenitas teneat, et interiora tempestas? Solemus annos nostros, et temporum spatia, quibus nunc vivimus, supputare. Non te fallat, quemcumque ille es, numerus dierum quos hic relicto corporaliter seculo consumpsisti. Num tantum diem vixisse te computa, in quo voluntates proprias abnegasti, in quo malis desideriis resististi. Quem sine ulla regula transgressione duxisti, illum diem vixisse te computa; quem non malitia, non invidia, non superbia commaculavit; quem non mendacii, non perjurii culpa respersit; qui peccato non cessit, qui diabolo repugnavit. Illum diem vixisse te computa, qui puritatis et sancte meditationis habuit lucem, quem non conversatio tenebrosa mutavit in noctem. Illum, inquam, diem applica ad vitam tuam, cujus usus pervenit ad animam tuam. Solemus etiam nobis de corporalium jejuniorum ac visibilium vigiliarum assiduitate blandiri, qui post vigilias ac de ipsis forte vigiliis ad obrectationis, ad verbositatis, ad murmurationis malum egredimur. [Nam] qui se de choro [Al. de cura] psallentium ad commensationes inhonestas, bibitionesque fortivas, non solum damnabili transgressione, sed etiam abominabili vilitate subducit, multo esset levius, si sobrietate dominante dormiret. Qui jejunans oneratum et pręgravatum pectus iracundię, et indignationis distentione circumfert; qui a vino abstinet, et in sensibus suis amara discordię ebrietate turbatur; qui, inquam, in exteriori salutifera poculorum puritate se macerat, et interior cor ejus mortiferum [Al. et interior mortiferum] virus odiorum visceribus infecti: [Al. viscera infectus] eructat, nonne in se propheticas voces dirigi jam etiam in pręsenti vita prędamnatus intelligit: *Non tale jejunium elegi, dicit Dominus (Isai. LVIII, 5)*; vel illud: *Ex vinea enim Sodomorum, vinea eorum, et vites eorum ex Gomorrha. Uva eorum, uva fellis, et botrus amaritudinis in ipsis (Deut. III, 2)*? Ita autem interdum diabolus cum adverterit animam fide vacuam, et Dei timore nudatam, ita diversis passionibus inebriat mentem, ut quando aut maledicimus, aut irascimur, aut obrectamus, quando hæc agimus, aliis nos nocere credamus. Sed non ita est. Nam nunscujusque vitii malum in suum recurrit auctorem, sicut dicit sermo divinus: *Fili, si malus fueris, solus hauries mala**

[*Prov. IX, 12*]; suam linguam malloquus maculat, suum cor obrectator exulcerat, suę mentis lumen iracundus obæreat, suam invidus animam velut quædam rubigine pestifero livore corrumpit, et sicut exulceratis parentibus nascuntur viperę, sicut, inquam, nasci viperę fetus disruptis matrum visceribus asseruntur; ita humana pręcordia ipsis primitus quas coneperint passionibus dilacerantur. Illa, inquam, pręcordia, de quibus vitiorum generatio serpentina profertur, ipsa primitus monstruosa partus [Al. a partu] fecunditate violantur. De tali partu dicit sermo divinus: *Ecce parturit injustitiam, concepit dolorem, et peperit iniquitatem. Convertetur dolor ejus in caput ejus, et in verticem ipsius iniquitas ejus descendet (Ps. VII)*. His itaque auditis, nostrę ut oportet circa vos ferventis charitatis animus pro aliquorum negligentis longo cruciabatur dolore. [Sed pręmissis affectis] et aliquibus exonerati pectoris artibus pręcipimus, admoneamus, atque etiam vos pro vobis (si tamen affectum pręcipientis audire non dedignemini) obsecramus, ut de reliquo corrigamus mores, negligentias emendemus, ne huc postmodum non cum linguę ac sermōnis virga, sed cum his verberibus quę obdurata [Al. obturata] deponunt eorda, veniamus. Elaborate potius deinceps ut inter vos [Al. nos] contentione laudabili ac meliore tandem emulatione certetis. Sit unusquisque vestrum [Al. qui vestrum] in opere Dei promptior, in oratione [Al. quis in oratione] ferventior, in lectione sollicitior, in castitate sit purior, in sobrietate parcius, in lætymarum largitate profusior, in corpore honestior, in corde sincerior; [Al. quis] in ira mitior, in mansuetudine moderatior, in risu rarior, in compunctione ferventior, in gravitate fundatior, in charitate juveniior. Et ideo ipsi nosmetipsos castigemus, quotidie ipsi nobiscum rationem de quotidiana conversatione faciamus. Allequatur se in secretis cordis unaquęque anima et dicat: Videamus si hunc diem sine peccato, sine invidia, sine obrectatione ac murmuratione transegi. Videamus si hodie aliquid quod ad profectum meum, quod ad edificationem aliorum pertineret, operatus sum. Puto quod hodie illum incipientem destruxi; hodie seclori meo inobediens fui, mentitus sum, perjuravi [Al. perjuravi], ira vel gula victus sum; plus hodie risi; plus cibo ac potui, plus otio ac somno quam quem decebat indulsi; minus legi, minus oravi quam debui. Quis mihi reddet hunc diem, quem fabulis in vanis perdi? Ac sic, fratres, de omnibus negligentis nostris compungamur in cubilibus (Ps. IV), id est, in cordibus nostris: si ita egeritis, nos quidem de profectu vestro letabimur [Al. lætificabimur], sed vos de acquisita salute gaudebitis, nos vobis pro salutis vestrę acquisitione subdetis. Donet autem illius pietas, ut ita de sermone nostro proficiatis, ut nos vicissim vestris meritis adjuvetis, nobisque in pręsenti [vita] ornamentum sitis, et in futura [Al. in futuro] pręsidium.

HOMILIA X.

Ad monachos.

Ait quodam loco sermo divinus: *In diebus solennitatum vestrarum affligite animas vestras* (Lev. xvi, 24; xxiii, 27). Quare hoc dixit? Quia jejunia et vigiliae et sancte afflictiones humilia [Al. humiliata] corpora macerant, sed maculata corda purificant. Membris subtrahunt fortitudinem, sed conscientiis addunt nitorem; nihilominus enim de contritione redduntur crimina voluptatum. Per dure crucis exercitia decepta dudum carnis gaudia puniuntur. Ac sic mortificatione presentis future mortis sententia prevenitur; et dum culpæ auctor humiliatur, culpa censumitur: dumque exterior [Al. exteriori] afflictio voluntarie distractionis infertur, tremendi iudicii offensa sedatur; et ingentia debita labor solvit exigens, quæ vix consumpturus erat ardor æternus. Tractantes ergo causam salutis nostræ, faciamus intra nos quod circa nos medici solent. Si læsura aliqua vel querela in prima corporis cute sentitur, curatio medicamenti blandioris apponitur. Si vero in ossibus vulnus abconditum, aut in viscerum profunda demersum est, austeriorem ac violentiorem poseit vis occulta medicinam, ut ulceris magnitudo aut evulsionem supercreteret, et dolor dolore pellatur. Similis ratio in agitudine interioris homini adhibenda est: si levia sunt fortasse delicta, verbi gratia, si homo vel in sermone, vel in aliqua reprehensibili voluntate, si oculo peccavit, aut corde; verborum et cogitationum macula quotidiana oratione curandæ, et privata compunctione tergendæ sunt. Si vero quisque conscientiam suam intus interrogans, lacrimis aliquid capitale commisit, aut si fidem suam falso testimonio expugnavit ac prodidit, ac sacrum veritatis nomen perjurii temeritate violavit, si velum baptismi vel tuniceæ, tunc etiam [Al. tunc eam] et speciosam virginitalis holoseicam cæna commaculati pudoris infecit, si in semetipso novum hominem necesse hominis oreidit, si per augures, et divinos atque incantatores captivum se diabolo tradidit; hæc atque huiusmodi commissa expiari penitus communi et medioeri, vel secreta satisfactione non possunt, sed graves causas, graviores et aciores, et publicas curas requirunt. Ut qui cum plurimorum destructione se perdidit, simili modo cum plurimorum adificatione se redimat. Homo enim ipse se decipit, si cum in medullis fervere sibi sentiat morbum, per superficiem corporis molle deducat unguentum. Hæc itaque principalia mala ingenti rugitu, gemitu et fonte indigent lacrymarum, cujus post lacrymandum est cum propheta: *Rugiebam a gemitu cordis mei; lavabo per singulas noctes lectum meum* (Ps. vi). Et iterum: *Ego autem cinerem sicut panem manducabam, et potum meum cum fletu miscebam* (Ps. ci). Nemo despiciat hanc humilitatem. Summus rex erat, qui ista dicebat; summus rex erat, qui ista faciebat. Oportet itaque sicut supra mortuum conclamatum, ita magnas supra extinctam animam dare planctus: et quomodo solet mater orba [Forte, orbatæ] super amissione unici sui fracto pectore lamentari, ita con-

A venit super unicum suam, sed cum spe reparationis affligi. De qua unica sermo propheticus dicit: *Eripe a framen animam meam, et de manu canis unicum meam* (Ps. xxi, 21). Quare unicum dixit? Sive quia tamquam unica diligenda est, sive quia ipsa sola et singula ante tribunal cælesti rationem, remotis omnibus solatiis, redditura est; ita, inquam, necesse est super hanc unicum criminum mucrone confusam, totum pondus doloris effundi, si forte possit lacrymarum vivificata fontibus calore fidei suscitari. Accedenda est compunctio, corroborandæ sunt preces futuri recordatione iudicii, misericordiarum operibus adjuvanda. Audienda est prophetae sententia, sed audienda obelientie aure, dicentis: *Accipe, inquit, o rex, consilium meum, et peccata tua elemosynis red me* (Dan. iv, 24). Exemplum etiam illius evangelici vii ita est audiendum, quasi vere pro nostra redemptione conscriptum: *Ecce dimidium bonorum meorum, Domine, do pauperibus* (Luc. xix, 8). De quibus in Evangelio audivimus Dominum inestabili dignatione et charitate dicentem: *Qui fecit unum ex minimis istis, mihi fecit* (Matth. xxiv). Quæ verba elemosynarum nobis effectus cælesti auctoritate commendant. Sed forte quando de elemosynis loquimur, expavescit [Forte, expavescat] angusta paupertas. Non ita, clarissimi: meminerit potius æra minuta divitum thesauris fuisse prælata. Quia Deus nos er non solum copia largiatis, sed benevolentia pascitur largientis. Ego autem puto, clarissimi, quod ita Dominus noster paueres in hoc mundo esse permiserit, ut in pauperibus divitum fidem probaret; vel in pauperum misericordia divitibus mireretur, ut abundantibus bonis operibus, hæc redemptionis suæ occasio non deesset, ut benevolentium locupletem, etiam inopia alens ditaret, et opulentior quisque ingentia de egente lucra reciperet [Forte, lucrari cæperit]: et mirifico summoque commercio, dum inopi misericordia temporaria largitate conferretur, sibi æternus thesaurus compensaretur. Dignus actus nostros, et quidquid possumus, et quidquid volumus, in exercitiis bonæ voluntatis, in studiis justitiæ ac misericordie conferamus. Curramus dum lucem habemus, prius quam nos tenebræ comprehendant (Joan. xi, 35), quia jam in illo sacro emendationi ac redemptioni prospicere non licebit. Sicut dicit sermo divinus: *Quoniam non est in morte qui memor sit tui* (Ps. vi). Sicut ergo ibi jam nulla timebitur meritorum amissio, ita nulla tribuetur remissio peccatorum. Nulla jam ibi exerceandi boni operis licentia concedetur. Numquid ille pascere aliquis esurientem poterit, ubi edendi et bibendi necessitas non erit, ubi cibo et potu nec impius inter inferni flammæ, nec pius inter paradisi delicias indigebit? Numquid ibi argentem vestire emulget, ubi omnino tegendi corporis cura cessabit; ubi sub illo frigore, de quo propheta dicit: *Ante faciem frigoris ejus quis sustinebit* [Al. subsistet] (Ps. cxlvii); ubi in perpetuum nudus erit qui hic indumentum nuptiale perdidit; ubi malis maculosa conscientie tenebris, bonus vero pallio immortalitatis et beatitudinis ve-

stifetur; ubi indumenta merita erunt, sicut dicit [Do-
 minus:] *Tunc justī fulgebunt*; et iterum: *Sacerdotes
 tū induantur justitiam* (Ps. cxxxi); vel illud: *Astitit
 regina a dextris tuis in vestitu deaurato* (Ps. xlv).
 Ubi ergo pro sanctorum corporum tunica lux reful-
 gebit æterna, ibi vestitus nūquam ullis sæculis
 exuendus convertetur in corpus, ibi indumentum
 transit in præmium, ibi angelica illa stola non jam
 erit amictus, non jam erit habitus, sed natura. Num-
 quid ibi jam avarus aut tenax de abundantia sua
 benefacere alteri poterit, ubi ne sibi quidem unam
 guttam in medio stagni æstantis voluntas inveniet?
 Nihil enim secum de his quæ propria habere se cre-
 didit, portaturus est (sicut dixit propheta): *Non enim
 cum morietur, accipiet omnia, neque simul descendet
 cum eo gloria domus ejus* (Ps. xlviii, 18), auditurus
 inter defessa supplicia: *Esurivi, et non dedistis mihi
 manducare; sitiivi, et non dedistis mihi bibere* (Matth.
 xxv). Intelligamus quid damnationis erit spoliasse
 pauperem, quem summum crimen est non pavisse.
 Huic ergo qui tenuem atque egenum sine ulla futuri
 iudicii consideratione nunc comprimit, huic, inquam
 (sicut quidam dixit), *Adveniet tempus, cum optaverit a
 se fuisse intactum pauperem, et non spoliatum quem
 oderat*; et quam jam intolerabilis dolor erit, si inde
 quisquam causas mortis incurrat, unde vitæ gaudia
 comparare potuisset? Noli ergo despiciere inopem,
 qui cum sibi pauper sit, facere te divitem potest: rap-
 iamus ergo de præsentī sæculo, ferventi devotione,
 quod possumus. Cito transeunt dies nostri, utinam
 bene transeant! Rapiamus ergo quod possumus de
 hoc sæculo, gratias agentes illi qui ita dispensavit
 utramque vitam, ut laborum et agonum tempora cito
 finirentur, honorum vero et præmiorum gaudia sine
 fine durarent!

IIOMILIA.

De sancta Blandina Lugdunensi.

Etiamsi martyribus regionis extraneæ pia voto-
 rum debita redderemus, propriis consulere utilita-
 tibus et commodis probaremur, nostros eos fides
 faceret, et remotis quamlibet finibus, sperata nobis
 patrocinia corrogarent. Studiorum siquidem sunt
 hujusmodi suffragia, non locorum: proinde apud
 domesticos Dei tantum intercessionis promereri,
 quantum venerationis impenderis. Oportet itaque
 ut alienos potius nobis devotio religiosa conciliet,
 quam forte proprios a nobis negligentia irreligiosi
 teporis alienet. Agnoscamus, charissimi, circa Ec-
 clesiam nostram uberiorem divinum munerum
 largitatem; exsultant singularum urbium populi,
 etsi unius saltem martyris reliquiis muniantur: ecce
 nos populos martyrum possidemus. Gaudeat terra
 nostra, nutrix cælestium militum, et tantarum pa-
 rens secunda virtutum. Ecce profanus hostis ne-
 quaquam ei tantum prodesse potuisset obsequio,
 quantum profuit gladio. Nam sicut sacratissimi præ-
 sentis diei manifestant festa, quantum contra eam
 iniquitas abundavit, tantum in ea gratiæ nunc et
 benedictionis exuberat. Legimus in Bethleem ab

Herode, dum Christum persequitur, millia felicium
 extincta esse puerorum, dicente propheta: *Rachel
 plorans filios suos, et noluit consolari quia non
 sunt* (Jer. xxxi, 15; Matth. ii, 18). Ita hæc beata
 parens, et triumphalium illustris patria bellatorum,
 tantorum dives pignorum meritis, etsi ad monu-
 mentum oculis inspicientium orbari visa est, ne-
 quaquam tamen indiget consolari, nec plorat filios
 suos: quia in videndis luctibus dum perderet, ac-
 quisivit. Fiducialiter inter hæc tecum, o Bethleem
 terra Juda (quæ Herodis immanitatem puerorum
 extinctione perpessa es; quæ sub uno tempore
 candidatam plebem imbellis infantiae Deo offerre
 meruisti); digne, inquam, tecum, o Bethleem, Lug-
 dunus noster certaret, et super divinis circa utra-
 que beneficiis velut collato tecum sermone conten-
 deret, ita dicens: O Bethleem, in martyrum nostro-
 rum titulis tu numero fortasse præcedas; ego merito
 in tuis interfectio sui, confessio non fui; in meis
 colluctatio passionis, in tuis sola fuit opportunitas
 et occasio felicitatis; te exitus ditavit benedictione,
 me virtus; tu in sanguine parvulorum potuisti vi-
 dere pereuntes, non potuisti expectare certantes;
 te coronavit innocentia morientium, me gloria
 triumphantium; tui in præmium regni sine con-
 scientia pervenere martyrii, mei autem cruciatibus
 afflicti, supplicis explorati, sævis ignibus sacrificii
 more decocti, quantas susceperunt in corpore pœ-
 nias, tantas in spiritu perceperunt coronas; ac sic
 per tormentorum plagas et torquentium moras
 prius consecrati sunt quam perempti; tu obtulisti
 annis parvulus, ego etiam meritis consummatos:
 ego obtuli qui per tormenta sua vincerent, cum pe-
 riculitari in fide potuissent; tu obtulisti qui fructum
 moriendi habere possent, periculum negandi timere
 non possent; tu obtulisti infirmum populum, ne
 Christum sacrilegus inveniret: ego obtuli robustum
 numerum, cujus exemplo etiam sacrilegos in sal-
 vandis persecutorum ministris Christus acquireret.
 Postremo beata illa morte qua Herodes dum sa-
 crum puerum quærit solum, tantum pueros immo-
 lavit; triumphum tuum sexus unus, meum uterque
 promeruit: mea pugna palmam de mundi principe
 etiam in feminis reportavit. Chorus meus in pueris
 innocentes tuos habere potuit, chorus tuus Blandi-
 nam meam habere non potuit. Præstitit inter ista
 divina providentia, ut in tantis patriæ sacrificiis
 etiam pontifex non deesset. Rapitur ad impiam quæ-
 sitionem grandævus et plenus dierum beatus Pater
 noster Focinus Ecclesiæ bujus antistes, et pro eru-
 ditionis, ut credimus, merito gregi suo jungitur;
 ac post Dominici corporis sacrificium, profanis tri-
 bunalibus novam de se hostiam Christo oblaturus
 infertur. Senilis infirmitas per injurias et afflictio-
 nes furentium ministrorum ita eelerem sortitur exitum,
 ut eum intelligeres ad tempus illud soli martyrio
 reservatum. Felix enim in ipso vitæ limine con-
 stituto, finem suum non tam naturæ contigit debere
 quam gloriæ. Corroborantur hic piæ mentes tanti

parentis exemplo, et parata supplicia non tam ex-
cipiunt quam invadunt. Diversa multimodæ crudeli-
tatis ingenia, novosque cruciatus in semet sancto-
rum pectora invicta consumunt, et intolerandum
pondus malorum contemnendo vincunt, et sentiendo
obtinere ut sentire non possint; subjiciuntur ignes,
sed ad hoc tamen valere cognoscuntur ut conse-
crent: instigantur bestię, sed ad prædam suam fer-
ritas impasta miratur [Al. minatur]. Dilacerata var-
io tormentorum genere membra sanctificant flam-
mæ dum pascere nesciunt, honorant bestię dum
sævire non norunt. Ubi sunt qui dicunt veneratio-
nem sacris martyrum deferendam non esse corpo-
ribus? Ecce cruenta feritatis immanitas quæ reli-
gionis non recipit sensum, defert venerationis ob-
sequium; et quæ discretionem rationis ignara non
recipit, ad malorum tamen damnationem, quid hon-
oris sanctis debeat agnoscit; ac sic supplicii
ministerium vel instrumentum miro modo merito-
rum efficitur testimonium; et dum pietati reveren-
tiam præstat, profert tacitam de impietate senten-
tiam. Cum ergo, charissimi, Ecclesia nostra tantis
fidei adornetur tropæis, id elaborabat jus iniquita-
tis, ut seipsam scelerum novitate superaret. Sacra
corpora funeris honore privantes ignibus dabant, et
post hominum mortem contra ipsam pugnabant hu-
manitatem. Et cum jam causa perisset furoris, finem
non imponebant crudelitati; sed tamen, vellent
nollent, beatitudinis eorum testes erant, quibus
etiam mortuis invidebant. Quomodo semper malitia
cum stultitia conjuncta est? veneranda ossa in ci-
neres redigebant, quasi vero possent flammis merita
consumi, et virtutes cum cineribus concremari. Quam
confusa dementia! quibus cælum acquirebant, his
terram negabant. Nil ergo fecisti inaudita sævitia:
in cassum te extinguere eorum memoriam credidi-
sti, quorum gloriam propagasti. Dispergis sancto-
rum pulverem fluentis Rhodani ne resurgat, sed
aquis resurrectioni non consumitur, quæ per gratiam
regenerationis etiam aquarum munere celebratur.
Adorandas reliquias Rhodano tradis: hoc facit vis
fluminis in corporis resolutione, quod temporis.
Quidquid itaque ex humana substantia avis rapuerit,
bestia devoraverit, unda sorbuerit, etiamsi tumulo
non clauditur, intra mundi gremium continetur.
Neque enim reparatio hominis in ratione terræ, sed
in legis natura et in reparatoris virtute consistit.
Ipse enim veridico ore testatus est: *Ego sum resur-
rectio et vita (Joan. xi, 25)*, qui vivit in sæcula sæcu-
lorum. Amen.

HOMILIA.

*De sanctis martyribus Ephiopio [Ephipodio, Marty-
rol. 22 April.] et Alexandro.*

Magnum quidem est publicis atque communibus
dare vota solemnitatibus, sed excellentior quædam
festivitas judicanda est alumnis exsultare virtutibus.
Et ideo indigenarum martyrum cultus et honor spe-
cialium patronorum sicut peculiare dat gaudium, ita
proprium requirit affectum. Etenim si peregrinas

A palmas extraneasque victorias et coronas ac trans-
marinos triumphos tanta nos oportet sedulitate ven-
nerari ut quod alienum est locis nostrum faciamus
officiis, et illud quod non includitur sepulcris, sit
commune suffragiis; quanto nos impensius convenit
in eorum celebritate fervere studio, excubare famu-
lato, quibus multiplicem debet religio devotionem,
Ecclesia honorem, patria charitatem? Ut sicut eo-
rum per unius parentis gremium jure nascendi co-
gnati sumus, ita nobis erga eos pietatis et gratiæ
privilegium vindicemus; atque ad eos fidei devotione
prius accedamus, ut quorum esse cives gratulamur
in terris, cum hiis municipatum [πολιτωμα. Phil.
iii, 20. Vulgat. conversationem] habere mercari in
cælis: duplicia itaque Ephipodii et Alexandri tropæa
B præ Ecclesiæ nostræ fides interjecta bidui vel tridui
distinctione concelebrat, non adventitiis festa reli-
quias, sed intemeratis patrii sinus festa monumen-
tis. Plurimæ autem populorum Ecclesiæ etiam illa
sanctificatione contentæ sunt; quam de angelicis
membris sacri amictus, vel duri catenarum nexus
contingendo rapuerint; ut quod fuit instrumentum
pœnæ, sit gloriæ testimonium, et dolorum materia
transeat ad insigne meritum; nos vero beatorum
illustre munus totum atque integrum possidemus; et
quod universo mundo possit sufficere, intra grem-
ium civitatis hujus specialiter conclusum tenemus,
et geminas palmas triumphi æmulas apostolici, Urbi
altollimus; atque habentes et nos Petrum Paulum-
que nostrum, binos suffragatores cum sublimi illa
C sede certamus. Et quidem beati martyres, quorum
pretiosus pulvis per diversas usquequaque regiones
in populorum disseminatur salutem, plenum quo-
cumque loci cultum de honore Dei impensa sibi re-
ligione suscipiunt; et quanto celebratum fuerit fide
ditiori, tanto erit eis gratia celebritatis acceptior.
Sed absque dubio multo eis gratius, multo jucundius
est, si eos ibi potissimum fervor excolat pietatis,
ubi super eos furor incubuit passionis; si illie eis
supplicationum sacrificia deferantur; ubi in Dei sa-
crificium procubuerunt; si illie eis vota fundat præ-
dicanda posteritas, ubi innocentem sanguinem fer-
ralis profudit immanitas; si denique eos illic Chris-
tiani nominis inimicus ubi credidit interemptos, illic
videat consecratos. Dulcius, inquam, eis probatur
obsequium, si ibi eos laudum concelebrat benedictio;
ubi super eos tribulationum desavit magnitudo; si
inde invocentur ad suffragium, unde primo resur-
rectionis signo evocabuntur ad præmium. Quæ com-
ita sint, charissimi, ad tenendam fidem, ad excolen-
dam religionem, non nobis aliqua de longinquo sunt
expectanda documenta, paternis instrumur magi-
steriis; ac domesticis admonemur exemplis. Num
[Al. Nonne] nobis ad cor nostrum clamat cognati
viva vox sanguinis? Discite, inquit, ex nobis fidem
quærendo acquirere, vivendo excolere, moriendo
servare; discite plus peccatum timere quam gladium,
discite propter vitam magis justitiam amare quam
vitam, fidemque et timorem Dei. Quem nos in media

belli tribulatione servavimus, observate ne vos in pace vel pacis securitate perdatis. Cavete ne anchoram spei ac religionis quam nos custodivimus in fluctu, vos amittatis in portu. Cavete ne vitam bonam, si quando afflictionibus subditam videritis, miseram judicetis. Cavete ne in arena mundi, in qua ad subeundos agones missi sumus, aliquam felicitatem expectandam putetis. Beatitudo parari hic potest, non potest acquiri. Non hic quaeras quod hic nullus sanctorum consummatus [*Al. consummato*] labore, nullus confessor obtinuit; non hic quaeras quod hic nec Christus invenit. Si mundus pacem haberet, gloriam martyres non haberent; si examinatio non praeceperet, tribulationis periret occasio. Hi ergo sunt, dilectissimi fratres, qui transierunt per magnas tribulationes, qui laverunt stolas suas, et candidas eas fecerunt in sanguine Agni (*Apoc. vii, 14*). Hi sunt commilitones illorum qui, secundum Apostolum, *lapidati sunt, secti sunt, et tentati sunt, in occisione gladii mortui sunt; egentes, angustiati, afflicti, quibus dignus non erat mundus* (*Hebr. xi, 37*). Sed inter haec fortasse, ebarissimi, quando boni et sancti tanta hic mala patiuntur, aliquis intra se cogitet et dicat: Certum est rerum Dominum non respicere quae nostra sunt, negligere humana, non curare terrena. O quicumque ille es, quomodo respicis sanctorum labores, cur non respicis remunerationes? Ecce per totum mundum, in sanctis apostolis atque martyribus felicitati adversitas viam fecit, saluti perditio militavit, et ostium dum vitae claudit, gloria patefecit; et in Deum fiduciam collocantibus dum terram invidet [*Al. despicit*], caelum paravit. Hoc ergo la exemplum patientiae humano generi providentia divina proposuit. Quae cum ita sunt, falso miser putatur qui in virtute non laeditur. Nemo ergo in Christiano ac fideli pauperitatem et afflictionem laboris et injustitias tribulationis, infelicitatem ac miseriam vocet. Et haec quando bonis accidunt, non incommoda arumarum, sed exercitia esse noverimus virtutum. Quando cultor Dei adversis laborare permittitur, non deseritur, sed probatur; et ideo dicit sermo divinus: *Beatus qui suffert tentationem; quoniam cum probatus fuerit, accipiet coronam vitae, quam repromisit Deus diligentibus se* (*Jacob. 1*). In hoc itaque mundo praevalente malitia, iniquitate dominante, pauper affligitur, dives multiplicatur: an tu hunc potentem vocas, qui in mortem suam fortis est, cui praesentium fallax umbra proventuum, aeternorum congregat causas malorum? Quis beatam dixerit validam in jugulum suum dexteram? Quis probabiliter laudat velocem ad ardua praecipitia festinantem? Quis ejus miretur ascensum, quem de summo prospicit esse casurum? Perinde est, si aliquem miraris impia et iniqua per opes et divitias operantem, ac si quempiam videas inaurato atque gemmato sibi poculo venena miscentem: an tu illum felicem vocas qui infidelis, obscenus, cupidus, et cruentus, pro eo quod vias Domini aspernatur, per suas ire permittitur, dexteræ angustiis offensus, et

A sinistra latitudine delectatus, flagitibus involvitur, sceleribus indicitur, spoliis contaminatur, et inter haec se beatissimum putat, ex hoc quoque infelicior, quod se non intelligit infelicem. Quid his faciat medicina caelestium maudatorum, quae non sanat nisi volentes? Pigri itaque ad curam salutis, alacres ad militiam mortis et captivitatis, ut dictum est, *exsultant in rebus pessimis* (*Prov. n, 14*), et de sui perditione laetantur; similes illis qui forte sumentes exitiabile herbarum succos, cum risu perire dicuntur. Sed inter haec aliquis secum cogitat, et dicit [*Al. dicat*]: Deus potentiae, Deus habitans in arce justitiae, aut peccata si non damnat, ignorat, aut favet peccatis si damnare dissimulat. Primum scire illum universa non dubium est, qui intrat et implet et excedit universa, cujus oculis exposita et nuda sunt omnia, de quo dicitur: *Quoniam nihil a sapientia Dei, et fortis potentia, videns omnes sine intermissione*. Scire itaque illum omnia, et proximum esse, non dubium est, qui te orantem in cubiculum conscientiae praecipit intrare; qui audit in cogitatione, et audit in corde: damnare vero illum delicta ac scelera, evidenter prophetarum monita, apostolorum magisteria, evangelistarum testantur oracula. Inter haec dum proponit triste supplicium, dum ignem minatur aeternum, hic dat sententiam, sed illic reservat ad poenam. Illic vibrat gladium, illic importabit exitium. Cur, inquit, non statim peccantem remittit? Quis hunc ferre possit mentis errorem? de patientia Dei queritur, qui indulgentiam non meretur; non esset justitia perfecta damnantis, nisi clementia praecederet arguentis. Deus nobis per omnem seriem Scripturarum patientiam benignus insinuat; et quod Dominus praedicat in servo, quomodo servus reprehendit in Domino? Nonne videmus interdum etiam humanarum legum administratores, non minus moderatione quam districtione praedicandos, multis praedictis edictisque reperitis deposita praevenerit judicium? Jam culpa convincitur, et adhuc ira differitur. Sic praetendunt in severitate motum, ut non negligant in dissimulatione consilium. Ita et Dominus noster hae quae gerantur in terris, non negligenter ignorat, sed patienter exspectat. Opera et voluntates hominum explorat ante, sic judicat, pensat, in conversatione [vel conversione] meritum, temperat in dilatione judicium. Sensim ordinat humanas per moras temporum, dispensator a ternitatum. Illic minatur iudicium, illic completurus interitum. Quod si Deus humana nesciret, quis beatis martyribus instanti administratione belli esset adjutor? aut quomodo in conspectu Dei sanctorum *preciosa mors esset* (*Ps. cxv, 13*)? Aut unde *salus justorum a Domino*, nisi protectionem in tempore tribulationis acciperent? Quae omnia pro religione atque justitia fidei bella praesentibus, praesentiam Domini expectantis et protegentis ostendit. Unde nos quoque auxiliatorem filium, ac martyrum protectorem fiducialiter exoremus, ut nostras quoque manus ad certamen spiritale corroboret contra hostem illum, qui si horrescitur,

repellen- lus est; si nescitur, ingressurus est. Multum A
autem robotis amittit, si manifestus sit conscientis,
qui solis vincit insidiis. Dimicaverunt patres nostri
contra asperrimos dolores; nos e contrario dimicem-
us e ntra mollissimas voluptates: vicerunt illi tor-
menta flammarum; nos vincamus ignea tela vitio-
rum. Illi calcato diabolo retinerunt spolia de morte;
nos caveamus ne Christum spoliemus in paupere. Illi
per virtutem fidei expensi sunt in hostiam Dei; nos
observemus ne quis nostrum per vulnus peccati, vi-
et ma efficiatur inimici. Illi mortui sunt in poena ex-
terioribus in membris, et nos habemus quod occida-
mus in nobis. Ac sic illustrium bellatorum pugnas,
privato cum passionibus nostris congressione medi-
temur. Nam q in esse novimus sine perscuttore hel-
lum, potest dare Deus et sine errore martyrium.

FRAGMENTUM HOMILÆ

A Manerto Claudiano allata l. b. II de Statu animæ
cap. 9.

Quærere quidam solent quomodo in Christo mi-
sceri potuit homo et Deus. Quærunt et rationem
hujus mysterii quod semel factum est, cum ipsi red-
dere rationem nequaquam possunt ejus rei quæ sit
semper, quomodo societur anima corpori, ut fiat
homo. Ergo quomodo corporea res incorporeaque
conjungitur, et corpori anima miscetur ut homo ef-
ficiatur: ita homo conjunctus est Deo, et factus est
Christus; et tamen ut fieret Christus, duo illa in-
corporea, id est anima et Deus, facilius conjungi
permiscerique potuerunt quam miscetur una incor-
porea aliaque corporea, id est anima et corpus, ut
persona hominis existat.

SANCTI EUCHERII

LUGDUNENSIS EPISCOPI

EXHORTATIO AD MONACHOS.

(Ex Marian. Brockie Codice Regular. tom. I.)

1. Quid vobis exhibeamus, fratres charissimi, B
quod et nobis dicere, et vobis audire dignum sit?
Quid vobis loqui audeamus, quos etiam tacita ad-
miratione suspicimus? Quid nos ædificabimus vos
verbo, cum vos nos ædificatis exemplo? Docēbimus
vos quid agatis, qui jam miramur quod agitis?
Quid ergo dicuri sumus? Ut deseratis mundum, quem
jam deseruistis? Ut contemnatis divitias, quas jam
multi contempsistis? Ut fugiatis cupiditates, quas
jam fugistis? Ut eligatis salubriora, quæ jam elegis-
tis? Aperiam igitur in exultatione communi os
meum, adimplem illo qui dixit: *Aperi os tuum, et
adimpl bo illud (Psalm. lxxx, 41)*. Loquar ergo apud
vos, dilectissimi, non expavescens; ne sit unius ve-
recundia, ubi lætitia multorum est. Divinum opus
est unde gaudemus. Diu discas quod hene doceas. C
Utinam secundum meritum vestrum digne vobis
prædicare os nostrum possit. Quod recte alii prædi-
cant, vos impletis; quod alii loquuntur, vos facitis;
quia angelorum vitam homines adhuc in terra positi
exhibeatis. Nam illam conversationem cœlestem,
quamvis pauci illic videbunt, vos facitis jam hic vi-
dere. *Vos estis*, sicut Salvator ait, *lux hujus mundi*
(*Math. v, 14*). Vos lucerna illa super candelabrum
posita. Si quis ab hac lucerna remotus est, invalva-
tur necesse est mundi tenebris. Quisquis autem se
huic lumini appropinquaverit, ille utique habebit
oculos videndi, qui et habuit aures audiendi. Ille
ergo luerit ut clarissimum lumen habeat, implenda
est semper oleo misericordie, pietatis, mansuetudi-
nis, humilitatis, obedientiæ, charitatis.

2. Humilitas vero maxime excolenda est, quæ nos
justis æquat, angelis jungit, Deo appropinquare fa-

cit. Hæc est, quæ non ruinam, non præcipitium,
non lapsum timet, quia humilitas unde cadat non
habet. Vis ergo non cadere? non extollaris. Vis non
inflare? non infleris. Nam et ex hoc bene quidam
ait: *Quilquid tumet, sanum non est*. Superbia enim,
quæ est humilitati contraria, quid aliud quam tumor
est? Sed sicut corpus cum tumore, ita anima cum
superbia sanitatem non habet. *Humilia ergo temet-
ipsum, et altiora te ne quæsieris (Eccl. iii, 22)*. At-
tamen si quis vult superbus esse, habet in se ubi
exerceat superbiam suam. Superbiat mundo, despi-
ciat conversationem sæculi, pro nihilo habeat con-
cupiscentias ejus, adversum vitia insurgat, adver-
sum ipsam superbiam sit superbus, et sub pedibus
suis habeat potentiam, divitias, cupiditates, et cæ-
tera quæ mundo dominantur. Quæcumque hic pu-
tantur magna atque magnifica, tanquam purgamenta
et stercorea superbiæ laudabili rigore contemnat:
satisfaciet superbiæ suæ, cum se animo et supra
ipsos etiam reges viderit. Ille tamen si tamen sancte
superbus esse voluerit, contempitor quidem erit
mundo, sed humilis erit Christo. Erit quidem ibi
elatus, sed hic subditus: propterea enim se in illis
erigit, ut se facilius ad hæc deponat.

3. Hanc ergo humilitatem si intente custodieri-
mus, etiam vera illa obedientia sine labore servabi-
tur. In qua obediencia, dilectissimi, utique compun-
ctio manifestatur. Compunctus enim corde est, qui
se minimum judicat. Quando audeat voluntates suas
exsequi? Quando audeat resistere auctori ejus qui
D præcepit? Unde et Apostolus: *Obedite*, inquit,
præpositis vestris, et reliqua (*Hebr. xiii, 17*). Sed
numquid is qui præcipit sulus in laude est? *Nec ill*